

DE NATUUR ALS GOEDE BUUR

(SAMEN)LEVEN MET WILDE DIEREN, HOE DOE JE DAT?

Vlaanderen
is natuur

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

LEGENDE SYMBOLEN

	ALGEMENE EN INLEIDENDE HOOFDSTUKKEN
	(SAMEN)LEVEN MET VOGELS
	(SAMEN)LEVEN MET ZOOGDIEREN
	JE HOUDT WILDE DIEREN OP AFSTAND...
	BESTRIJDING EN BIJZONDERE BEJAGING
	SCHADEVERGOEDING VOOR SCHADE DOOR SOORTEN
	WETGEVING
	NUTTIGE CONTACTGEGEVENS

 STAD	 PLATTELAND	 TECHNISCHE SPECS	 SCHADE AAN/DOOR
 VERPLICHTE MAATREGEL	 SCHADE AAN VOERTUIGEN	 SCHADE AAN GEBOUWEN	 SCHADE AAN DIEREN

LEESWIJZER:

Dit handboek gaat over het voorkomen van schade, het uitvoeren van bijzondere jacht en bestrijding en het aanvragen van een schadevergoeding. Wat? Hoe? Geen nood, op de volgende pagina's vind je alles dat je weten moet!

Maar waar is wat terug te vinden? En in welke volgorde lees ik het boek? Simpel! Je kan dit handboek opdelen in drie grote stukken:

A Voorkomen van schade: in hoofdstuk III bespreken we per diersoort alle maatregelen die je kan nemen om schade te voorkomen. De uitvoering en specificaties van die maatregelen vind je in hoofdstuk IV.

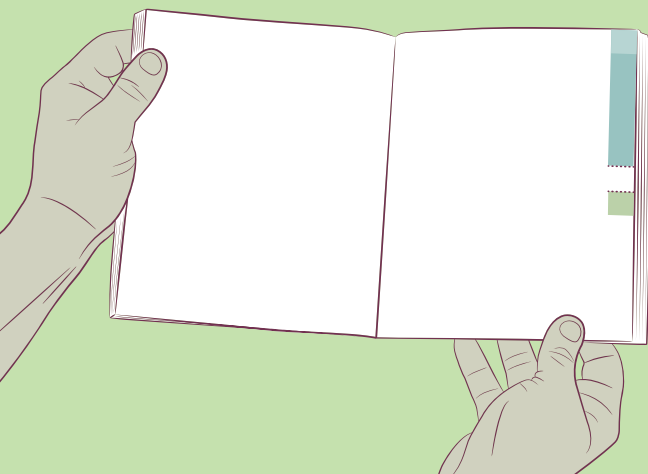
Bij elke soort staat een tabel. Daarin wordt aangegeven welke maatregelen al dan niet verplicht zijn om in aanmerking te komen voor een schadevergoeding. Maar ook hoe effectief een bepaalde maatregel is, hoeveel hij je kost en hoe moeilijk het is de maatregel in gebruik te nemen.

We quoteren elke maatregel op bovenstaande eigenschappen. Dat doen we op een schaal van 1 tot en met 5:

minst meest

B Bijzondere jacht en bestrijding: hoe je bijzondere jacht moet aanvragen? Of hoe je bestrijding moet uitvoeren? In hoofdstuk VI vind je alle informatie.

C Aanvragen van een schadevergoeding: je komt niet altijd in aanmerking voor een vergoeding. Check zeker de algemene voorwaarden in hoofdstuk VII.

I. INHOUDSOPGAVE

II. INLEIDING: DAT LOOPT WEL LOS...	7	VI. BESTRIJDING EN BIJZONDERE BEJAGING	69
III. (SAMEN)LEVEN MET VOGELS		1. WANNEER MAG JE BESCHERMDE DIEREN BESTRIJDEN EN BEJAGEN?	70
1. DE NATUUR ALS GOEDE BUUR	9	2. SOORTEN	72
2. (SAMEN)LEVEN MET VISETERS	10	3. HOE NEEM JE CONTACT OP MET WILDBESTRIJDERS?	74
3. (SAMEN)LEVEN MET DUIVEN	12	VII. SCHADEVERGOEDING VOOR SCHADE DOOR SOORTEN	75
4. (SAMEN)LEVEN MET EENDEN	14	1. WELKE SCHADE KOMT IN AANMERKING	76
5. (SAMEN)LEVEN MET GANZEN	16	2. BIJKOMENDE VOORWAARDEN	77
6. (SAMEN)LEVEN MET KRAAIACHTIGEN	18	3. HOE DIEN IK EEN SCHADEDOSSIER IN?	77
7. (SAMEN)LEVEN MET MEERKOET EN WATERHOEN	20	VIII. WETGEVING	81
8. (SAMEN)LEVEN MET MEEUWEN	22	1. HET JACHTDECREET	82
9. (SAMEN)LEVEN MET ZANGVOGELS	24	2. HET JACHTOPENINGSBESLUIT	84
10. (SAMEN)LEVEN MET ZWANEN	26	3. HET JACHTVOORWAARDENBESLUIT	84
IV. DE NATUUR ALS GOEDE BUUR: (SAMEN)LEVEN MET ZOOGDIEREN		4. HET SOORTENSCHADEBESLUIT	85
1. DE NATUUR ALS GOEDE BUUR	29	5. HET SOORTENBESLUIT	85
2. (SAMEN)LEVEN MET BEVERS	30	IX. NUTTIGE CONTACTGEGEVENS	87
3. (SAMEN)LEVEN MET DASSEN	32	X. COLOFON	89
4. (SAMEN)LEVEN MET EDELHERTEN EN DAMHERTEN	34		
5. (SAMEN)LEVEN MET REEËN	36		
6. (SAMEN)LEVEN MET EVERZWIJNEN	38		
7. (SAMEN)LEVEN MET KONIJNEN EN HAZEN	40		
8. (SAMEN)LEVEN MET MARTERS EN CO	42		
9. (SAMEN)LEVEN MET VOSSEN	44		
V. JE HOUDT WILDE DIEREN OP EEN AFSTAND...	47		
1. DOOR ZE AF TE SCHRIKKEN!	48		
2. DOOR JE EIGENDOM AF TE SCHERMEN!	54		
3. DOOR JE EIGENDOM ONINTERESSANT TE MAKEN!	61		
4. DOOR DE DIEREN TE VERJAGEN!	63		
5. DOOR JE OMGEVING AAN TE PASSEN	65		

VOORWOORD

Natuur is vaak dichterbij dan we denken. In een dichtbevolkte en –bebouwde regio als Vlaanderen vinden we natuur niet enkel in reservaten, bos- of parkgebieden. Sommige diersoorten hebben zich wonderwel aangepast aan een leven in de nabijheid van mensen. Het directe contact met de natuur in onze dagelijkse leef- en werkomgeving is meestal een fijne ervaring, maar sommige diersoorten die zo dicht bij de mensen leven kunnen soms ook last en schade veroorzaken bij hun zoektocht naar voedsel, nest- en schuilplaatsen..

Heel wat schade is te vermijden, door gepaste, vaak eenvoudige preventieve maatregelen te nemen. Het Agentschap voor Natuur en Bos streeft naar meer en betere natuur in Vlaanderen, midden in de maatschappij. Vanuit die visie heeft het ANB in overleg met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek en met vertegenwoordigers uit de natuur-, landbouw-, visserij- en jachtsector een praktische handleiding opgesteld om schade door wilde en beschermde diersoorten zo veel als mogelijk te voorkomen. Ik wil alle partners die hieraan meewerkten van harte bedanken voor hun constructieve inbreng.

U, als lezer van dit handboek, wens ik een boeiende ontdekking van tal van dieren die u bij u thuis of in de tuin, op akkers en graslanden kunt tegenkomen. Ik hoop dat u aan de slag kunt gaan met de vele praktische tips, zodat u de natuur als een goede buur kunt ervaren met wie het aangenaam samenleven is.

JOKE SCHAUVLIEGE

Vlaams Minister van Leefmilieu,
Natuur en Cultuur

II. INLEIDING: WE GAAN ERVOOR!

De natuur in Vlaanderen kent zijn ups en downs. Toch worden bossen, velden en waters steeds gezonder, steden en gemeenten stilaan groener. Door die gestage heropleving zijn verschillende planten- en diersoorten weer terug van weggeweest. Ze profiteren van een verbeterde milieukwaliteit en van de vele inspanningen om hun leefgebieden te herstellen. Erg goed nieuws voor de natuur in Vlaanderen! Maar er is ook een keerzijde aan de medaille. Heel wat soorten staan nog steeds op het randje van uitsterven. Er is dus nog flink wat werk aan de winkel om ook hen er weer bovenop te helpen. En dat is nodig, want voor natuur die tegen een stootje kan, is een diversiteit aan soorten een must!

Overall bewijzen dieren hun nut. Vogels houden insectenplagen onder controle, roofdieren houden het knaagdierenbestand in toom en samen geven ze de biodiversiteit van Vlaanderen een flinke duw in de rug. Maar de heropleving van zoveel natuurschoon heeft ook mindere kanten. Zo komen veel dieren op zoek naar voedsel erg dicht bij de mens. Verschillende soorten hebben zich aangepast aan het leven in een sterk verstedelijkte omgeving. En soms... hebben ze het op jouw eigendom gemunt. Onder andere aangepikt fruit, kaalgevreten akkers en dood pluimvee maken van schade door wild en beschermde soorten een actueel agendapunt.

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) vatte de koe bij de horens en ging met de betrokken partijen rond de tafel zitten. De vertegenwoordigers van de natuur-, landbouw-, visserij- en jachtsector bogen zich samen met het ANB, het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek over de hete hangijzers en bedachten samen oplossingen.

Dit handboek verzamelt de conclusies van alle studies en overleg. Op de volgende bladzijden maak je kennis met de verschillende diersoorten waarover we de laatste jaren klachten ontvingen. Je leest welke preventieve maatregelen je kan nemen om je eigendom te beschermen, maar ook bestrijding, bijzondere jacht en de betrokken wetgeving komen uitvoerig aan bod.

Let op, bijzonder bejagen en bestrijden van bepaalde diersoorten om nieuwe en bijkomende schade te voorkomen kan alleen als je de nodige preventieve maatregelen nam om schade te voorkomen. Hoe je dat het beste doet, lees je op de volgende pagina's.

Als je alle verplichte voorzorgen nam, indien mogelijk overging tot bestrijding of bijzondere jacht en toch schade leed, kan je in bepaalde situaties een vergoeding krijgen. De algemene voorwaarden en de aanvraagprocedure vind je verder in dit handboek terug.

Kortom, we loodsen je graag door het hele proces: het voorkomen van schade, bijzondere jacht en bestrijden van schadesoorten en het krijgen van een vergoeding bij eventuele schade. Samenleven met de natuur... we gaan ervoor!

III. (SAMEN)LEVEN MET VOGELS

1. DE NATUUR ALS GOEDE BUUR

In de lucht, op het water, op het land, vogels vind je overal. Met hun kleurrijke gezang zorgen ze voor leven in de brouwerij. Daarnaast zijn ze vakkundige insectenverdelgers en zorgen met het verspreiden van zaden en noten voor een verdere uitbreiding van het groen. Ze vullen hun buikjes vooral met insecten, zaden en besjes, maar smullen tussendoor van de meest uiteenlopende planten en knoppen, tomen muizenpopulaties in en houden vispopulaties gezond.

Ondanks al hun nuttige werk, zorgen ze soms voor overlast. Watervogels eten van je gras en je gewassen. Andere vogelsoorten doen zich in je rijpe boomgaarden tegoed aan een zoet buffet. Viseters houden met een verlekkerde blik je vijver in de gaten. Gelukkig bestaan er tal van preventieve maatregelen die je helpen om je eigendom te beschermen. Die staan verder in dit hoofdstuk uitgebreid beschreven. Daarnaast kan je nog andere (vrijblijvende) maatregelen nemen om het effect van je ingrepen te vergroten.

Wanneer de (verplichte) preventieve maatregelen onvoldoende bescherming bieden, kunnen bijzondere jacht of bestrijding helpen om de schade onder controle te houden. Pas op, want dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten. Welke wel en niet, lees je samen met de algemene voorwaarden in hoofdstuk VI.

Heb je toch schade geleden? Dan kom je mogelijk in aanmerking voor een vergoeding. Daarvoor moet je zeker één van de verschillende verplichte maatregelen genomen hebben en voldoen aan de algemene voorwaarden. Je vindt alle informatie in hoofdstuk VII.

Op de volgende pagina's stellen we de verschillende vogelsoorten mét bijpassende maatregelen aan je voor.

VISETERS P10	DUIVEN P12	EENDEN P14	GANZEN P16	KRAAI- ACHTIGEN P18	MEERKOET & WATERHOEN P20	MEEUWEN P22	ZANGVOGELS P24	ZWANEN P26

Blauwe reiger (*Ardea cinerea*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

2. (SAMEN)LEVEN MET VISETERS

A. ONTDEK DE AALSCHOLVER EN DE REIGER

Aalscholwers en blauwe reigers zien we vaak aan de waterkant. Logisch, want ze lusten altijd wel een lekker stukje vis. Die vinden ze normaal in rivieren, kanalen en meren. Maar ook professionele kweek-, vis- en siervijvers zijn veelal supermarkt van dienst.

De aalscholver is een rasechte viseter. Met zijn donkere verenkleed, opvallende witte wang met gele vlek en forse snavel met haakvormige punt, herken je hem meteen. Om zijn lunch te verzamelen, duikt hij regelmatig helemaal het water in. Je ziet hem vaak met open vleugels drogen in de zon.

De blauwe reiger oogt heel wat sierlijker. Je onderscheidt hem door zijn langere poten, grijze verenkleed en zwarte vleugeluiteinden. Hij mag er uitzien als een gentleman, eens aan de waterkant staat hij klaar om meedogenloos zijn volgende maaltijd te verschalken.

Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*)

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Aalscholvers en blauwe reigers jagen op puur instinct. Hun volgende maaltijd ligt niet altijd voor het rapen, dus een gemakkelijke prooi laten ze nooit links liggen. In kweek-, vis- en siervijvers kunnen ze zo flink wat schade veroorzaken. Gelukkig kan je enkele maatregelen nemen om hen bij je vijver weg te houden.

Hieronder vind je een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om schade aan visserij te voorkomen.

De overige ingrepen kunnen het effect van je inspanningen versterken. Hoe je de maatregelen moet uitvoeren, lees je in hoofdstuk V.

Heb je toch schade geleden? Dan kan je in aanmerking komen voor een vergoeding. Daarvoor moet je de schade kunnen aantonen en minstens één van de verplichte maatregelen genomen hebben. Omdat het aantonen van de schade door viseters zeer moeilijk is, wordt hier zelden een vergoeding voor toegekend.

Vogelverschrikkers | © Shutterstock

HET NEMEN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT OM IN AANMERKING TE KOMEN VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Afwisselen van minstens drie verschillende afschrikkings-systemen (vlaggen, linten, ballonnen, bewegende pop, namaak zwarte zwanen of een systeem met onderwatergeluiden)	€€€(€€€)	■■■■	■■■■	48 - 53
Creëren van schuilplaatsen voor vissen (natuurlijk of kunstmatig)	€€(€€)	■■■■	■■■■	60
Spannen van draden of net	€€€	■■■■	■■■■	55

EXTRA MAATREGELEN DIE VISETERS HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Bemoeilijken van het landen	€€	■■■■	■■■■	59
Bewegende pop	€€€	■■■■	■■■■	48
Elektrische omheining	€€€	■■■■	■■■■	56
Flitstoestellen	€€	■■■■	■■■■	49
Gebruik van minder predatiegevoelige vissen	€€	■■■■	■■■■	68
Natuurlijke oevers	€(€€)	■■■■	■■■■	67
Omheining	€€	■■■■	■■■■	57
Verjaging door de mens	€(€€€€)	■■■■	■■■■	63
Verjaging met een roofvogel	€€€	■■■■	■■■■	64
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■	■■■■	64
Vis poten in het voorjaar	€€	■■■■	■■■■	67
Vogelafweerpistool	€€	■■■■	■■■■	53

Stadsduif (*Columba livia domestica*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Houtduif (*Columba palumbus*) ©VildaPhoto | Yves Adams

3. (SAMEN)LEVEN MET DUIVEN

A. ONTDEK DE DUIVEN

In de stad of in het groen, deze nieuwsgierige vogel duikt overal op. De noemer duif telt vele soorten. De houtduif, de Turkse tortel, de stadsduif en de holenduif zijn daarvan de belangrijkste vertegenwoordigers.

In de stad zorgen verwilderde duiven vaak voor overlast. Een koppel stadsduiven kan tot 16 jongen per jaar voortbrengen, hun populatie groeit dus erg snel. Hun uitwerpselen beschadigen en ontsieren gebouwen, straten, standbeelden en pleinen. Bovendien zijn ze vaak erg opdringerig. Ook in landbouwgebieden kunnen duiven voor problemen zorgen. Dit omdat zaai- en kiemplanten en granen bovenaan hun menukaart prijken.

Turkse tortel (*Streptopelia decaocto*)

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Duiven zoeken de hele dag naar voedsel en pikken overal een graantje mee. Ze komen zelden alleen en daarin schuilt vaak het probleem. Van een enkele duif ondervind je niet snel hinder, maar wanneer ze in groep op je eigendom neerstrijken, kan de schade snel oplopen. Er bestaat gelukkig een hele reeks maatregelen om duiven bij je teelten vandaan te houden.

Hieronder vind je een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om schade door duiven aan gewassen, teelten en gebouwen te voorkomen. De extra ingrepen kunnen het effect van je inspanningen versterken. Hoe je de maatregelen moet uitvoeren, lees je in hoofdstuk V.

Bieden de genomen maatregelen onvoldoende bescherming tegen schade door de houtduif, dan kan je overgaan tot bestrijding en bijzondere jacht. In hoofdstuk VI vind je hierover meer informatie.

Voor schade door gedomesticeerde duiven en schade door duiven aan gebouwen kan je geen vergoeding krijgen. Dat kan wel bij schade door houtduiven als de dieren afkomstig zijn uit een natuurterrein, in beheer bij de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging, waarin de soort niet bejaagbaar is en ook niet bestreden mag worden. Bovendien moet je de schade kunnen aantonen en minstens één van de verplichte maatregelen genomen hebben. Indien mogelijk moest je de soort bestrijden of bijzonder bejagen.

  HET NEMEN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT VOOR JE OVERGAAT TOT BIJZONDERE JACHT OF BESTRIJDING OF IN AANMERKING KOMT VOOR EEN SCHADEVERGOEDING				
Basismaatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Afdekken, overkappen of overdekken	€(€€€)			54
Bewegende pop	€€€€			48
Gaskanon	€€€€			49
Geluidssysteem	€€€€			50
Heliumballonnen	€€			50
Imitatie roofvogel	€€€			51
Plaatsen van poppen	€€			51
Schrik- en trillinten	€			52
Vlaggen, ballonnen en linten	€			52
EXTRA MAATREGELEN DIE DUIVEN HELPEN WEGHOUDEN				
Maatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Aanpassen architectuur 	€(€€€€€)			61
Aantrekken van roofvogels 	€			65
Bemoedigen van het land 	€€			59
Flits- en spiegeltoestellen 	€€			49
Gelijktijdig inzaaien 	€€€€			66
Niet voederen 	—			62
Oogstresten verwijderen 	€			66
Verjaging door de mens 	€(€€€€€)			63
Verjaging met een roofvogel 	€€€			64
Vogelafweerpistool 	€€			53
Zaaidiepte aanpassen 	€€			66

Smient (*Anas penelope*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Wilde eend (*Anas platyrhynchos*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Wilde eend (*Anas platyrhynchos*)

4. (SAMEN)LEVEN MET EENDEN

A. ONTDEK DE EENDEN

Eenden zie je in alle soorten en maten. De meeste zoeken naar voedsel in, onder of vlakbij het water. Sommige duiken visjes en wormen op, andere leven vooral van water- en oeverplanten. Nu en dan durven ze uitwijken naar graslanden en graanakkers en eten hun buikje rond. Onder die lastige klanten merken we vooral wilde eenden en smienten.

Het mannetje van de wilde eend heeft een glanzend groene kop, een witte halsband en een bruine borst, terwijl het vrouwtje getooid gaat in een bruine schutkleur. Zo vallen ze in de natuur minder op als ze hun eieren uitbroeden.

De mannetjessmient heeft een roodbruine kop met gele bles, zalmroze borst en korte snavel. De vrouwtjes trekken met hun overwegend bruine kleur minder aandacht. Hun typische roep leverde hen de bijnaam fluiteend op. Je krijgt deze soort enkel tijdens de wintermaanden te zien. Daarna trekt hij weer naar de noordelijke toendra.

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Eenden horen bij het water, maar voor een lekker hapje, slaan ze graag de vleugels uit. Van een enkel exemplaar ondervind je weinig hinder, maar een zwerm eenden veroorzaakt mogelijks schade. Gelukkig kan je een pak maatregelen nemen om dit tegen te gaan.

Hieronder vind je een overzicht van de preventieve stappen die je kan ondernemen om schade door eenden aan je gewassen en teelten te voorkomen. De overige ingrepen kunnen het effect van je inspanningen nog versterken. Hoe je de maatregelen moet uitvoeren, lees je in hoofdstuk V.

Bieden de genomen maatregelen onvoldoende bescherming tegen schade door wilde eenden of smienten, dan kan je soms overgaan tot bijzondere jacht of bestrijding. Meer hierover in hoofdstuk V.

Heb je toch schade geleden? Dan kan je in aanmerking komen voor een vergoeding. Daarvoor moet je de schade kunnen aantonen en minstens één van de verplichte maatregelen genomen hebben. Indien mogelijk moest je bij schade door wilde eenden of smienten overgaan tot bijzondere jacht of bestrijding. Bovendien moeten de dieren afkomstig zijn uit een natuurerrein waarin de soorten niet bejaagbaar zijn en ook niet bestreden mogen worden.

HET NEMEN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT VOOR JE OVERGAAT TOT BIJZONDERE JACHT OF BESTRIJDING OF IN AANMERKING KOMT VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Afdekken, overkappen of overdekken	€(€€)	■■■■■	■■■■■	54
Bewegende pop	€€€	■■■■■	■■■■■	48
Gaskanon	€€€	■■■■■	■■■■■	49
Geluidssysteem	€€€	■■■■■	■■■■■	50
Heliumballonnen	€€	■■■■■	■■■■■	50
Imitatieroofvogel	€€	■■■■■	■■■■■	51
Plaatsen van poppen	€€	■■■■■	■■■■■	51
Schrik- en trillinten	€	■■■■■	■■■■■	52
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■■	■■■■■	52

EXTRA MAATREGELEN DIE EENDEN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Elektrische omheining (enkel bij vogels met niet-vliegende jongen)	€€€	■■■■■	■■■■■	56
Omheining (enkel bij vogels met niet-vliegende jongen)	€€	■■■■■	■■■■■	57
Spannen van draden of net	€€€	■■■■■	■■■■■	55
Verjaging door de mens	€(€€€€)	■■■■■	■■■■■	63
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■■	■■■■■	64
Vogelafweerpistool	€€	■■■■■	■■■■■	53

Canadese gans (*Branta canadensis*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Grauwe gans (*Anser anser*) ©VildaPhoto | Yves Adams

5. (SAMEN)LEVEN MET GANZEN

A. ONTDEK DE GANZEN

In de herfst arriveren ganzen in V-formatie uit het hoge noorden en brengen hier de winter door. Ze komen in alle soorten en maten en houden de vogels gezelschap die hier het hele jaar rond verblijven.

De (kleine) rietgans herken je aan haar bruine verenkleed en witte kont. De bruingrijze kolgans dankt haar naam aan de witte vlek rond haar snavel en onregelmatige zwarte strepen op de borst. Met haar zwartgestreepte grijze vleugels en wit masker, springt de brandgans er zo tussenuit. De grauwe gans en de Canadese gans loop je het vaakst tegen het lijf. Die laatste ontsnapte ooit uit gevangenschap en zie je sindsdien overal in Vlaanderen opduiken. Met hun typerende zwarte hals en kop, witte borst en witte keel herken je ze meteen. Deze wat plumpe watervogels kunnen 's winters heel wat schade veroorzaken, want dan durven ze graslanden en teelten stevig te grazen nemen.

Brandgans (*Branta leucopsis*)

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Zowel tijdens de zomer als in de winter kunnen ganzen graslanden en akkerbouwgewassen belagen. Hieronder vind je een overzicht van wat je kan doen om schade door ganzen te voorkomen. Extra maatregelen vergroten het effect. Hoe je deze maatregelen best uitvoert, lees je in hoofdstuk V.

Bieden deze acties onvoldoende bescherming tegen schade door de grauwe gans of de Canadese gans, dan kan je soms overgaan tot bijzondere jacht of bestrijding. In hoofdstuk VI kom je daar alles over te weten.

Heb je toch schade geleden? Dan kan je een schadedossier indienen. Daarvoor moet je minstens één van de preventieve maatregelen genomen hebben. Indien mogelijk moest je overgaan tot bijzondere jacht of bestrijding. Bovendien moet je de schade kunnen aantonen. Al zijn er uitzonderingen op deze regel. Schade door toedoen van de kolgans, de rietgans, de grauwe gans en de kleine rietgans komen ook

zonder preventieve actie in aanmerking voor een schadevergoeding, voor zover de schade optreedt van 1 november tot en met 15 maart en in de volgende speciale beschermingszones: krekengebied, Durme en middenloop van de Schelde, schorren en polders van de beneden-Schelde, IJzervallei, Poldercomplex, het Zwin, Polders, de Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld en Arendonk, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels en Turnhout. Voor meer info surf je naar www.natuurenbos.be/schade.

Bij schade door de grauwe en Canadese gans kan je enkel een vergoeding krijgen als de dieren afkomstig zijn uit een natuurterrein in beheer bij de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging, waarin de soort niet bejaagbaar is en ook niet bestreden mag worden. Bij schade door uitheemse soorten die niet tot het jachtwild behoren, zoals de nijlgans, Indische gans of Magelhaengans, kom je sowieso niet in aanmerking voor een schadevergoeding. Dit geldt ook voor verwilderde of verbasterde ganzen.

HET UITVOEREN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT VOOR JE OVERGAAT TOT BIJZONDERE JACHT EN BESTRIJDING OF IN AANMERKING KOMT VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Afdekken, overkappen, overdekken	€(€€)			54
Bewegende pop	€€€			48
Gaskanon	€€€			49
Geluidssysteem	€€€			50
Heliumballonnen	€€			50
Imitatieroofvogel	€€			51
Plaatsen van poppen	€€			51
Schrik- en trillinten	€			52
Vlaggen, ballonnen en linten	€			52

EXTRA MAATREGELEN DIE GANZEN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Elektrische omheining (enkel bij vogels met niet-vliegende jongen)	€€€			56
Omheining (enkel bij vogels met niet-vliegende jongen)	€€			57
Spannen van draden	€€€			55
Verjaging door de mens	€(€€€€)			63
Verjaging door een waakhond	€€€			64
Vogelafweerpistool	€€			53

Kauw (*Corvus monedula*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Kraai (*Corvus corone*) ©VildaPhoto | Yves Adams

6. (SAMEN)LEVEN MET KRAAIACHTIGEN

A. ONTDEK DE KRAAIEN EN CO

Roek (*Corvus frugilegus*)

Kraaien, roeken, kauwen, gaaien en eksters behoren allen tot één grote familie. Ze helpen het insectenbestand in te tomen en overleven zelfs in de meest barre omstandigheden.

Het is niet altijd even gemakkelijk om kraai en co uit elkaar te houden. De kraai is van bek tot teen zwart en krast de hele dag door. De roek brengt met zijn grijze snavel een heel arsenaal geluiden voort. Hij leeft het liefste in groep. Zijn veren komen tot ver op zijn poten en maken hem erg herkenbaar. Het leverde hem de bijnaam 'de roek met de broek' op. De kauw heeft een zilvergrijze schijn op haar kop en borst. Met haar opvallende zwart-witte verenkleeft en lange staart merk je de ekster onmiddellijk op. De gaai herken je aan zijn blauw gestreepte schouderveren en beige aandoende pluimen.

Deze bonte familie heeft een erg uitgebreid dieet. Insecten, eieren, slakken en zelfs jonge vogels of zoogdieren slokken ze probleemloos naar binnen. Ook maïs of vruchten staan op hun menu. Het zijn echte alleseters.

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

De kraai, roek, kauw, ekster en gaai lusten alles. Pas bezaaide akkers, rijpe maïskolven en boomgaarden vol rijp fruit vormen een feesttafel voor deze vogelsoorten. Heel wat maatregelen helpen je om kraaiachtigen bij je oogst vandaan te houden.

Hierna vind je een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om schade door kraaiachtigen aan teelten, gewassen en andere goederen te voorkomen. Andere maatregelen kunnen het effect van je inspanningen versterken. Hoe je de maatregelen moet uitvoeren lees je in hoofdstuk V.

Bieden deze maatregelen onvoldoende bescherming tegen schade door de kraai, ekster, kauw en gaai? Dan kan je in bepaalde situaties overgaan tot bestrijding. Hierover vind je meer informatie in hoofdstuk VI.

Schade door roeken aan teelten en gewassen komt in aanmerking voor een schadevergoeding. Schade door de kraai, ekster en kauw aan gewassen en schade door de gaai aan professionele fruitteelt worden niet vergoed. Ook voor schade door de hele kraaienfamilie aan goederen kan je geen vergoeding krijgen.

Kauwen bouwen hun nesten in schouwen, wat erg gevaarlijk kan zijn. Om dit te beletten, dek je best alle openingen af met een stevig metalen rooster. Hoe je dit het beste doet, lees je bij de maatregel 'aanpassen architectuur' op pagina 61.

HET UITVOEREN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT VOOR JE OVERGAAT TOT BESTRIJDING OF IN AANMERKING KOMT VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Afdekken, overkappen, overdekken	€(€€€)	■■■■■	■■■■■	54
Gaskanon	€€€€	■■■■■	■■■■■	49
Geluidssysteem	€€€€	■■■■■	■■■■■	50
Bewegende pop	€€€€€	■■■■■	■■■■■	48
Heliumballonnen	€€	■■■■■	■■■■■	50
Imitatie-roefvogel	€€	■■■■■	■■■■■	51
Plaatsen van poppen	€€	■■■■■	■■■■■	51
Schrik- en trillinten	€	■■■■■	■■■■■	52
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■■	■■■■■	52

EXTRA MAATREGELEN DIE KRAAIEN EN CO HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Aanpassen architectuur	€(€€€€€)	■■■■■	■■■■■	61
Bemoeilijken van het land	€€	■■■■■	■■■■■	59
Gelijktijdig inzaaien	€€€	■■■■■	■■■■■	66
Oogstresten verwijderen	€	■■■■■	■■■■■	66
Verjaging door de mens	€(€€€€€)	■■■■■	■■■■■	63
Verjaging met een roefvogel	€€€	■■■■■	■■■■■	64
Vogelafweerpistool	€€	■■■■■	■■■■■	53
Zaaidiepte aanpassen	€€	■■■■■	■■■■■	66

Meerkoet (*Fulica atra*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Waterhoen (*Gallinula chloropus*) ©VildaPhoto | Rollin Verlinde

7. (SAMEN)LEVEN MET DE MEERKOET EN HET WATERHOEN

A. ONTDEK DE MEERKOET EN HET WATERHOEN

Meerkoeten en waterhoenen horen thuis op en rond het water. Deze vogels vullen de dag met duiken en het zoeken naar waterplanten en insecten.

Meerkoeten herken je aan hun zwarte veren, witte bek en witte voorhoofdschild. Ze bouwen hun nest op drijvende plantenresten of zelfs ronddobberend afval. Ze vliegen zelden en rennen liever klapwiekend over het wateroppervlak. Waterhoentjes herken je aan hun rode bek en rode voorhoofdschild. Hun snavels eindigen op een gele punt. Voedsel zoeken doen ze het liefst aan land.

Beide vogelsoorten broeden in het riet of tussen struiken en bomen. In de wintermaanden doet de honger deze schuwe vogels uitwijken naar graslanden of akkers, met soms vrachtschade als gevolg.

Meerkoet (*Fulica atra*)

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

De meerkoet en het waterhoen leven in en om het water. Pas als het voedsel in hun omgeving opdraakt, wijken ze uit naar landbouwpercelen. Je kan gelukkig heel wat maatregelen treffen om ze bij je eigendommen uit de buurt te houden.

Hieronder vind je alle preventieve maatregelen die je kan treffen om schade aan teelten en gewassen te voorkomen. De overige (vrijblijvende) ingrepen kunnen het effect van je inspanningen nog vergroten. Hoe je de maatregelen best uitvoert, lees je in hoofdstuk V.

Om aanspraak te maken op een schadevergoeding moet je minstens één van de verplichte maatregelen genomen hebben. Bovendien moet je de schade kunnen aantonen.

Meerkoet (Fulica atra) ©VidaaPhoto | Wes Adams

HET NEMEN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT OM IN AANMERKING TE KOMEN VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Afdekken, overkappen, overdekken	€(€€)	■■■■■	■■■■■	54
Bewegende pop	€€€	■■■■■	■■■■■	48
Gaskanon	€€€	■■■■■	■■■■■	49
Geluidssysteem	€€€	■■■■■	■■■■■	50
Heliumballonnen	€€	■■■■■	■■■■■	50
Imitatie-roefvogel	€€	■■■■■	■■■■■	51
Plaatsen van poppen	€€	■■■■■	■■■■■	51
Schrik- en trillinten	€	■■■■■	■■■■■	52
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■■	■■■■■	52

EXTRA MAATREGELEN DIE MEERKOETEN EN WATERHOENEN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Elektrische omheining	€€€	■■■■■	■■■■■	56
Omheining	€€	■■■■■	■■■■■	57
Rietkraag langs de oever	€	■■■■■	■■■■■	67
Verjaging door de mens	€(€€€€)	■■■■■	■■■■■	63
Vogelafweerpistool	€€	■■■■■	■■■■■	53

Kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Zilvermeeuw (*Larus argentatus*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

8. (SAMEN)LEVEN MET MEEUWEN

A. ONTDEK DE MEEUWEN

Wie dagdroomt over een strandwandeling, hoort onbewust de meeuwen al schreeuwen. De vogels horen bij de kust als golfbrekers bij het strand. Ze zweven achter visserssloepen, smullen van achtergelaten etensresten en verkennen de hele binnenstad. Maar soms veroorzaakt hun appetijt en nieuwsgierigheid ook overlast. Rondslingerende etensresten vormen een gedekte tafel voor meeuwen. Steeds vaker kruist hun pad met de mens. Opende pikte vuilniszakken, lawaaihinder en uitwerpselen zijn vaak gehoorde klachten. Ook landbouwers lijden soms onder hun eetlust.

In Vlaanderen komen heel wat meeuwensoorten voor, waarvan de zilvermeeuw en de kleine mantelmeeuw de lastigste klanten zijn. De eerste herken je aan z'n grootte en zilvergrijze rug en vleugels. Op de punt van zijn vleugels heeft hij een witte vlek. De kleine mantelmeeuw haal je er ook zo uit. Hij is kleiner, heeft gele poten en een donker grijze bovenzijde.

Zilvermeeuw (*Larus argentatus*)

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Meeuwen staan als echte drukmakers niet altijd op een goed blaadje bij de mens. Over hun uitwerpselen wordt in de stad vaak geklaagd. Op het platteland doen ze zich soms tegoed aan gewassen en oogstproducten. Gelukkig bestaan er tal van maatregelen die samenleven met meeuwen aangenamer maken.

Hieronder vind je een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om schade door meeuwen aan gewassen, oogstproducten en gebouwen te voorkomen en overlast te vermijden. De overige ingrepen kunnen het effect van je inspanningen versterken. In hoofdstuk V staat hoe je de maatregelen correct uitvoert.

Om kans te maken op een schadevergoeding moet je de schade kunnen aantonen. Bovendien moet je één van de verplichte maatregelen genomen hebben.

HET NEMEN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT OM IN AANMERKING TE KOMEN VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Afdekken, overkappen, overdekken	€(€€)	■■■■	■■■■	54
Bewegende pop	€€€	■■■■	■■■■	48
Gaskanon	€€€	■■■■	■■■■	49
Geluidssysteem	€€€	■■■■	■■■■	50
Heliumballonnen	€€	■■■■	■■■■	50
Imitatieroefvogel	€€	■■■■	■■■■	51
Plaatsen van poppen	€€	■■■■	■■■■	51
Schrik- en trillinten	€	■■■■	■■■■	52
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■	■■■■	52

EXTRA MAATREGELEN DIE MEEUWEN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Aanpassen architectuur 🏠	€(€€€€)	■■■■	■■■■	61
Bemoeilijken van het landen 🏠	€€	■■■■	■■■■	59
Nestelen beletten 🏠🐦	€€	■■■■	■■■■	62
Niet voeren 🏠🐦	—	■■■■	■■■■	62
Spannen van draden of net 🏠🐦	€€€	■■■■	■■■■	55
Verjaging door de mens 🏠🐦	€(€€€€)	■■■■	■■■■	63
Verjaging door een waakhond 🏠🐕	€€€	■■■■	■■■■	64
Vogelafweerpistool 🏠🐦	€€	■■■■	■■■■	53

Merel (*Turdus merula*) ©VildaPhoto | Rollin Verlinde

Pimpelmees (*Parus caeruleus*) ©VildaPhoto | Yves Adams

9. (SAMEN)LEVEN MET ZANGVOGELS

A. ONTDEK DE ZANGVOGELS

Meestal hoor je zangvogels voor je ze ziet. Altijd op zoek naar een lekker hapje scharrelen ze rond in de stad of in het groen. Meer dan de helft van alle vogelsoorten horen bij de zangvogels. Ze bewijzen hun nut als vakkundige insectenverdelgers, maar lusten in de nazomer ook graag een stukje rijpend fruit. Vooral in groep kunnen ze in fruitboomgaarden heel wat schade veroorzaken.

De pimpelmees, de koolmees, de merel en de spreeuw zijn de zangvogels die je het meeste ziet in boomgaarden. Het koolmeesje kan je herkennen aan de zwarte kop, witte wangvlekken en typische gele borst met verticale zwarte streep (de zogenaamde 'stropdas'). Het kleinere pimpelmeesje heeft een kobaltblauwe kop, vleugels en staart die fel afsteekt bij zijn gele lijfje.

De merel gooit wat meer gewicht in de schaal. Een geeloranje bek en gele oogring verraden de identiteit van het mannetje meteen. Helemaal in het zwart, verheft hij insecten verschalken tot een kunst. Getooid in gespikkeld zwart met een hint groen en paars, neemt ook de spreeuw met plezier de insectenpopulatie van je tuin onder handen.

Koolmees (*Parus major*)

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Hun snavel staat nooit stil. Zingen ze niet, dan eten ze hun buikje rond. Hoewel vooral zaadjes en insecten hun menukaart vullen, wijzen ze een lekker stukje appel, peer of kers zelden af. Pikschaad zorgt bij fruittelers voor een pak kopzorgen. Gelukkig bestaan er heel wat mogelijke maatregelen om schade in boomgaarden te voorkomen.

Hieronder vind je een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om zangvogels weg te houden bij je boomgaard. De extra (vrijblijvende) ingrepen kunnen het effect nog versterken. In hoofdstuk V staat beschreven hoe je ze het beste toepast.

Is je boomgaard na het nemen van onderstaande maatregelen nog niet genoeg beschermd tegen schade door de spreeuw? Dan kan je in bepaalde situaties overgaan tot bestrijding. Meer informatie hierover in hoofdstuk VI.

Schade door spreeuwen aan de professionele fruitteelt komt niet in aanmerking voor een schadevergoeding. Om een vergoeding te krijgen voor alle andere schade, moet je minstens één verplichte maatregel genomen hebben. Indien mogelijk moest je overgaan tot bestrijding. Bovendien moet je de schade kunnen aantonen.

Spreeuw (Sturnus vulgaris) © VidAPhoto | Lars Soerink

HET UITVOEREN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT VOOR JE OVERGAAT TOT BESTRIJDING (ENKEL BIJ SPREEUW) OF IN AANMERKING KOMT VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Afdekken, overkappen of overdekken	€(€€)	■■■■	■■■■	54
Bewegende pop	€€€	■■■■	■■■■	48
Gaskanon	€€€	■■■■	■■■■	49
Geluidssysteem	€€€	■■■■	■■■■	50
Heliumballonnen	€€	■■■■	■■■■	50
Imitatieroofvogel	€€	■■■■	■■■■	51
Plaatsen van poppen	€€	■■■■	■■■■	51
Schrik- en trillinten	€	■■■■	■■■■	52
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■	■■■■	52

EXTRA MAATREGELEN DIE ZANGVOGELS HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Bemoeilijken van het land	€€	■■■■	■■■■	59
Flits- en spiegeltoestellen	€€	■■■■	■■■■	49
Verjaging door de mens	€(€€€€)	■■■■	■■■■	63
Verjaging met een roofvogel	€€€	■■■■	■■■■	64
Vogelafweerpistool	€€	■■■■	■■■■	53

Knobbelzwaan (*Cygnus olor*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Knobbelzwaan (*Cygnus olor*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Knobbelzwaan (*Cygnus olor*)

10. (SAMEN)LEVEN MET ZWANEN

A. ONTDEK DE ZWANEN

Zwanen spreken erg tot de verbeelding. In onze contreien komen vooral knobbelzwanen en in mindere mate kleine zwanen voor.

Knobbelzwanen herken je aan de grote zwarte uitstulping boven hun snavel. Kleine zwanen zijn wat meer gedrongen gebouwd en hebben een grotere gele vlek op hun bek. Je ziet ze enkel in de winter. Wanneer het begint te dooien, trekken de dieren terug naar het noorden van Europa. Beide soorten smullen bij voorkeur van waterplanten in ondiep water. 's Winters is voedsel vaak schaars of verstopt onder ijs. De zwanen zoeken dan hun lunch in grasland en gewassen.

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Er bestaan heel wat diervriendelijke manieren om deze sierlijke watervogels uit je buurt te houden. Hieronder vind je een overzicht van de stappen die je kan ondernemen om schade door zwanen aan graslanden en gewassen te voorkomen. Extra maatregelen kunnen het effect van je inspanningen nog vergroten. Hoe die in hun werk gaan, staat in hoofdstuk V.

Om aanspraak te maken op een schadevergoeding moet je de schade kunnen aantonen en minstens één van de verplichte maatregelen genomen hebben.

Knobbelzwaan (*Cygnus olor*) © VildarPhoto | Lars Soerink

HET UITVOEREN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT OM IN AANMERKING TE KOMEN VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Afdekken, overkappen, overdekken	€(€€)	■■■■■	■■■■■	54
Bewegende pop	€€€	■■■■■	■■■■■	48
Gaskanon	€€€	■■■■■	■■■■■	49
Geluidssysteem	€€€	■■■■■	■■■■■	50
Heliumballonnen	€€	■■■■■	■■■■■	50
Imitatieroofvogel	€€	■■■■■	■■■■■	51
Plaatsen van poppen	€€	■■■■■	■■■■■	51
Schrik- en trillinten	€	■■■■■	■■■■■	52
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■■	■■■■■	52

EXTRA MAATREGELEN DIE ZWANEN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Elektrische omheining (enkel bij vogels met niet-vliegende jongen)	€€€	■■■■■	■■■■■	56
Omheining (enkel bij vogels met niet-vliegende jongen)	€€	■■■■■	■■■■■	57
Spannen van draden of net	€€€	■■■■■	■■■■■	55
Verjaging door de mens	€(€€€€)	■■■■■	■■■■■	63
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■■	■■■■■	64
Vogelafweerpistool	€€	■■■■■	■■■■■	53

IV. (SAMEN)LEVEN MET ZOOGDIEREN

1. DE NATUUR ALS GOEDE BUUR

Het gaat beter met de Vlaamse natuur en haar bewoners. Veel dieren nemen hun rol in de natuur weer op. Steeds vaker ontmoet je schuchter wild op je tochten. Reeën zijn al langer lieflijke verschijningen, maar ook everzwijnen, vossen en zelfs dassen dwalen weer als vanouds door het bos en zijn omgeving.

Dat is uiteraard goed nieuws voor de Vlaamse biodiversiteit. Toch heeft dat herstel ook een donker kantje. Door de groeiende aantallen en de kleine leefgebieden durft het wild in tijden van voedselschaarste al eens een pootje voorbij de bosrand zetten. Ze zoeken dan dicht bij ons naar hun volgende maaltijd. Sommigen wagen zich zelfs in de stad. Op hun doortocht kunnen ze je eigendom beschadigen.

Reeën en andere plantenetende bosbewoners eten nietsvermoedend van je gras en andere gewassen, knabbelen aan boomtopjes en schillen graag de schors van jonge bomen. Graslanden, akkers en boomgaarden lijden onder het geknabbel, getrek en gewroet van everzwijnen. Onze rovers doen niet onder. Kippen en ander gevogelte letten beter op hun tellen wanneer de vos of de marter honger heeft. Ook materiële schade door steenmarters aan bijvoorbeeld daken of auto's komt steeds meer voor.

In dit hoofdstuk beschrijven we per soort de maatregelen die je kan nemen om schade te voorkomen. Bovendien kan je nog andere (vrijblijvende) maatregelen nemen om het effect van je ingrepen te vergroten. Hoe je ze moet uitvoeren staat in hoofdstuk V.

Wanneer de preventieve maatregelen onvoldoende bescherming bieden, kunnen bijzondere jacht of bestrijding helpen om de schade onder controle te houden. Let op, want deze mogen niet toegepast worden op elke soort. Welke wel en niet, lees je samen met de algemene voorwaarden in hoofdstuk VI.

Heb je nadien toch schade geleden? Dan kom je mogelijk in aanmerking voor een vergoeding. Daarvoor moet je al zeker één van de verschillende verplichte maatregelen uitvoeren en voldoen aan de algemene voorwaarden. Je vindt alles wat je moet weten terug in hoofdstuk VII.

Op de volgende pagina's stellen we de verschillende diersoorten mét de bijpassende maatregelen aan je voor.

							
BEVERS P30	DASSEN P32	EDELHERTEN & DAMHERTEN P34	REEËN P36	EVERZWIJNEN P38	KONIJNEN & HAZEN P40	MARTER EN CO P42	VOSSEN P44

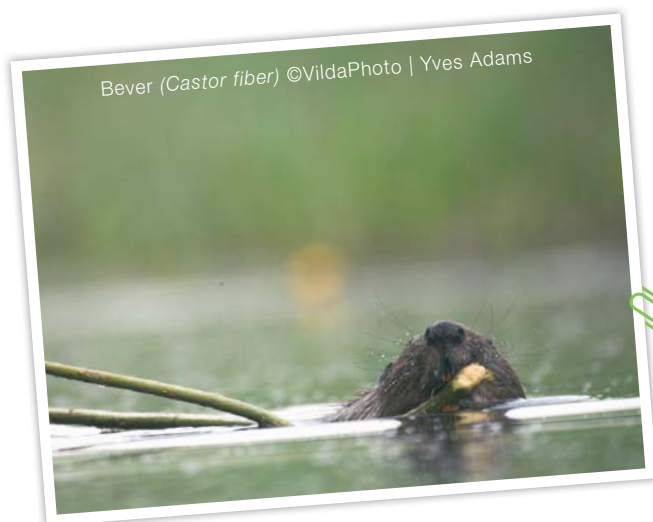

Bever (*Castor fiber*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

Bever (*Castor fiber*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Bever (*Castor fiber*) ©VildaPhoto | Yves Adams

2. (SAMEN)LEVEN MET BEVERS

A. ONTDEK DE BEVER

De bever maakte rond de eeuwwisseling een opmerkelijke terugkeer in Vlaanderen. De grootste knaagdieren van Europa zijn terug en hun aantal stijgt gestaag. Vooral langs de Dijle en de Maas voelen ze zich in hun sas. Ook elders in Limburg, Vlaams-Brabant, Antwerpen en Oost-Vlaanderen streken intussen beverfamilies neer. Wie langs de waterkant woont, moet mogelijks nog even wennen aan dit mooie knaagdier. Af en toe glippen bevers privégebied binnen om aan bomen en oogst te knagen.

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Bevers leven in de buurt van water en zijn dol op (loof)bomen, granen, maïs en bieten. Ze wagen zich niet ver op het land, dus alles wat verder dan twintig meter van de oever staat, blijft doorgaans buiten schot. Bevers beschouwen dichterbij gelegen bomen en landbouwproducten wel als mogelijke voedselbron, met de typische knaagschade tot gevolg. Gelukkig bestaan er tal van maatregelen die samenleven met bevers aangenaam maken.

Hieronder vind je een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om schade door bevers aan gewassen en bossen te voorkomen. Enkele extra (vrijblijvende) maatregelen kunnen het effect van je ingrepen nog vergroten. Hoe je de maatregelen best uitvoert, lees je in hoofdstuk V.

Om aanspraak te maken op een schadevergoeding moet je minstens één van de verplichte maatregelen uitvoeren. Bovendien moet je de schade kunnen aantonen. Enkel schade aan professionele gewassen, waters en bossen komt in aanmerking voor een vergoeding.

Bevers bouwen dammen in waterlopen. Dit zorgt mogelijks voor opstuwing van water en overlast. Wanneer beverdammen voor hinder zorgen of wanneer je waterschade ondervindt, neem je contact op met de betrokken waterloopbeheerder.

Beverdam ©VindaPhoto | Yves Adams

HET UITVOEREN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT OM IN AANMERKING TE KOMEN VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Boombescherming	€€	■■■■	■■■■	60
Omheining	€€	■■■■	■■■■	57
EXTRA MAATREGELEN DIE BEVERS HELPEN WEGHOUDEN				
Maatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Gaskanon	€€€	■■■■	■■■■	49
Geluidssysteem	€€€€	■■■■	■■■■	50
Elektrische omheining	€€€	■■■■	■■■■	56
Graafschade beperken met martergaas	€€	■■■■	■■■■	67
Plaatsen van poppen	€€	■■■■	■■■■	51
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■	■■■■	64
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■	■■■■	52

Das (*Meles meles*) ©VildaPhoto | Rollin Verlinde

3. (SAMEN)LEVEN MET DASSEN

A. ONTDEK DE DAS

De das kreeg het begin vorige eeuw behoorlijk moeilijk. Een sterke bestrijding en wijdverspreide hondsfolheid deden hem bijna de das om. Gelukkig loop je hem intussen weer tegen het lijf in de Limburgse bosrand.

Dankzij de twee brede zwarte strepen, herken je de karakteristieke spitse dassenkop van ver. De puntjes van zijn oren en het topje van zijn staart kleuren wit. Zijn grijze rug gaat over in een donkere buik en zwarte poten. De das leeft in een burcht, die soms generaties lang meegaat. Hij graaft die met zijn sterke klauwen.

Dassen gaan vooral 's nachts op pad en eten alles wat hun scherpe tanden kunnen malen. Noten, vruchten, insecten, wormen, vogels en kleine zoogdieren zorgen voor een goedgevulde menukaart. Als de honger toeslaat, verlaten ze de bosrand om op jouw grasland te graven naar voedsel.

Das (*Meles meles*)

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Naast vraatschade aan gewassen kunnen dassen ook schade aan vee veroorzaken. Wanneer runderen in dassenpijpen trappen, kunnen ze hun poten breken. Gelukkig bestaan er eenvoudige maatregelen om schade door dassen aan vee, graslanden en gewassen te voorkomen.

Om in aanmerking te komen voor een vergoeding voor schade door dassen aan professionele gewassen en vee hoef je geen verplichte preventieve maatregelen te nemen.

Das (Meles meles) ©VidaPhoto | Rollin Verlinde

Dassenburcht ©VidaPhoto | Rollin Verlinde

MAATREGELEN DIE DASSEN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Elektrische omheining	€€€	■■■■■	■■■■■	56
Graafschade beperken met martergas	€€	■■■■■	■■■■■	67
Uitrasteren van dassenpijpen	€€	■■■■■	■■■■■	66
Omheining	€€	■■■■■	■■■■■	57
Plaatsen van poppen	€€	■■■■■	■■■■■	51
Sprinklersysteem	€€	■■■■■	■■■■■	52
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■■	■■■■■	64
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■■	■■■■■	52

Damhert (*Dama dama*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

Edelhert (*Cervus elaphus*) ©VildaPhoto | Yves Adams

4. (SAMEN)LEVEN MET EDELHERTEN EN DAMHERTEN

A. ONTDEK HET EDELHERT EN HET DAMHERT

Qua formaat en elegantie staan herten aan de top van de Vlaamse bosbewoners. Hoewel ze in heel Europa leven, ontmoet je hen niet vaak in het wild. In onze contreien komen het damhert en het edelhert voor, maar door hun schuwe aard blijven ze het liefst veilig uit je buurt.

Beide soorten hou je gemakkelijk uit elkaar. Het edelhert heeft een roodbruine vacht, witte buik en staart. Zijn imposante gewei kroont hem tot koning van het bos. Damherten komen hier niet van nature voor. Het zijn vaak ontsnapte of verwilderde dieren. Hun vacht kleurt alle soorten bruin, vaak met typische witte vlekjes. De mannetjes krijgen een groot 'schoffelgewei', waarvan de vertakkingen aan elkaar groeien tot schopvormige platen. Op hun achterste prijkt een opmerkelijk lange staart.

Het edelhert en het damhert schrikken snel. Bij het minste onraad duiken deze sierlijke bosbewoners diep het bos in. Ze leven bij voorkeur in roedels en vullen hun dagen met zoeken naar voedsel, kauwen en herkauwen. In de harde herfst- of wintermaanden drijft de honger hen vaak het bos uit, wat schade aan je gewassen en teelten kan veroorzaken.

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Herten veroorzaken verschillende soorten schade. Ze knabbelen aan je planten (vraatschade), trekken de schors van bomen (schiltschade) en schuren hun gewei tegen bomen (veegschade). Gelukkig bestaan er genoeg maatregelen om deze schuchtere bosbewoner een stapje voor te zijn.

Hieronder volgt een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om schade door edelherten en damherten aan gewassen en bossen te vermijden. Andere (vrijblijvende) maatregelen kunnen het effect van je inspanningen nog versterken. Hoe je ze best in gebruik neemt, staat beschreven in hoofdstuk V.

Om nieuwe of bijkomende schade te voorkomen, kan je overgaan tot bijzondere jacht of bestrijding. Je hoeft daarvoor niet eerst preventieve maatregelen te nemen. Meer informatie hierover vind je in hoofdstuk VI.

Om aanspraak te maken op een schadevergoeding moet je aantonen dat de dieren afkomstig zijn uit een natuurterrein, in beheer bij de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging, waarin de soorten niet bejaagbaar zijn en ook niet bestreden mogen worden. Indien mogelijk moest je overgaan tot bijzondere jacht of bestrijding. Je moet de schade ook kunnen aantonen en minstens één van de preventieve basismaatregelen genomen hebben.

Edelhert (Cervus elaphus) ©VidaPhoto | Yves Adams

HET UITVOEREN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT VOOR JE IN AANMERKING KOMT VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Bewegende pop met licht of geluid	€€€	■■■■	■■■■	48
Elektrische omheining	€€€€	■■■■■	■■■■	56
Omheining	€€€	■■■■■	■■■■	57
Boombescherming	€€	■■■■	■■■■	60
Zandcoating	€€	■■■■	■■■■	62

EXTRA MAATREGELEN DIE EDELHERTEN EN DAMHERTEN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Gaskanon	€€€	■■■■	■■■■	49
Geluidssysteem	€€€€	■■■■	■■■■	50
Plaatsen van poppen	€€	■■■■	■■■■	51
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■	■■■■	64
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■	■■■■	52

Ree (*Capreolus capreolus*) ©VildaPhoto | Yves Adams

5. (SAMEN)LEVEN MET REEËN

A. ONTDEK DE REE

Reeën zie je overal in Europa. Dankzij hun roodbruine vacht, klein gewei en typische witte vlek (de spiegel) op het achterste herken je hen overal. Wanneer het schemert, durven reeën wel eens hun snuit buiten het bos steken. Toch zijn de dieren erg schuw en duiken ze bij het minste gevaar terug het bos in. Reeën smullen van alles dat groen is. Zoeken naar voedsel beslaat het grootste deel van hun dag. Vooral in de koude herfst- en wintermaanden dwingt de honger hen soms uit hun vertrouwde omgeving. Als ze zich op jouw plantgoed storten, kan dat knap vervelend zijn.

Ree (*Capreolus capreolus*)

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Hongerige reeën knabbelen aan je planten en knoppen (vraatschade) en vegen hun gewei aan bomen (veegschade).

Hieronder vind je een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om je gewassen en bossen te beschermen tegen schade door reeën. De extra ingrepen kunnen de doeltreffendheid van je inspanningen alleen maar vergroten. Hoe je alle maatregelen in gebruik neemt, lees je in hoofdstuk V.

Heb je toch schade geleden? Dan kan je het dier gaan bestrijden. Alles wat je hierover moet weten, staat in hoofdstuk VI.

Om aanspraak te maken op een schadevergoeding moet je de schade kunnen aantonen en zeker één van de verplichte maatregelen hebben genomen. Indien mogelijk moest je de dieren bestrijden. Bovendien kom je enkel in aanmerking voor een vergoeding als de reeën afkomstig zijn uit een natuurgebied, in beheer bij de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging, waarin de soort niet bejaagbaar is en ook niet bestreden mag worden.

Ree (Capreolus capreolus) © Vidaphoto Ves Adams

HET UITVOEREN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN IS VERPLICHT VOOR JE OVERGAAT TOT BESTRIJDING OF IN AANMERKING KOMT VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Bewegende pop met licht of geluid	€€€	■■■■	■■■■	48
Boombescherming	€€	■■■■	■■■■	60
Elektrische omheining	€€€€€	■■■■	■■■■	56
Omheining	€€€	■■■■	■■■■	57
Zandcoating	€€	■■■■	■■■■	62

EXTRA MAATREGELEN DIE REEËN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Gaskanon	€€€	■■■■	■■■■	49
Geluidssysteem	€€€	■■■■	■■■■	50
Plaatsen van poppen	€€	■■■■	■■■■	51
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■	■■■■	64
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■	■■■■	52

Everzwijn (*Sus scrofa*) ©VildaPhoto | Rollin Verlinde

Everzwijn (*Sus scrofa*)

6. (SAMEN)LEVEN MET EVERZWIJNEN

A. ONTDEK HET EVERZWIJN

Doorgaans denken we bij everzwijnen vooral aan de Ardennen, maar ook in Vlaanderen nemen de aantallen sterk toe. De enorme appetijt van de dieren brengt ook overlast met zich mee. Everzwijnen zijn nagenoeg voortdurend op zoek naar lekkere hapjes en vinden die ook in je tuin of op je akker. Het is raadzaam om actie te ondernemen om hen de weg te versperren. De overheid en terreinbeheerders werken nauw samen met jagers om het aantal everzwijnen in toom te houden. Zo bouwen we samen aan een groene leefomgeving, met de natuur als goede buur.

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Everzwijnen komen sinds 2005 steeds vaker voor in Vlaanderen. Het zijn geen kieskeurige eters, maar verorberen alles wat hun pad kruist en energiewaarde bezit. Ze woelen in graslanden, plunderen maïs- en graanvelden en laten hun eetplek zelden netjes achter. Om hun bezoek en de bijhorende schade zoveel mogelijk te vermijden, kan je een aantal zaken ondernemen.

Hieronder vind je een overzicht van de maatregelen die je kan nemen om schade door everzwijnen aan gronden, gewassen en eigendommen te voorkomen. De overige (vrijblijvende) ingrepen kunnen het effect van je inspanningen versterken. Hoe je de maatregelen moet uitvoeren, lees je in hoofdstuk V.

Om nieuwe of bijkomende schade door everzwijn te voorkomen, kan je bijzondere jacht of bestrijding uitvoeren, op voorwaarde dat je minstens één van de verplichte preventieve basismaatregelen hebt genomen. Het hoe, wat en wanneer van bestrijding en bijzondere jacht staat uitvoerig beschreven in hoofdstuk VI.

Schade door everzwijnen komt enkel in aanmerking voor een vergoeding als de dieren afkomstig zijn uit een natuurterrein, in beheer bij de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging, waarin de soort niet bejaagbaar is en ook niet bestreden mag worden. Indien mogelijk moest je bijzondere jacht of bestrijding uitvoeren. Je moet de schade bewijzen en aantonen dat je een van de verplichte basismaatregelen hebt genomen.

Everzwijn (Sus scrofa) © VidaPhoto | Yves Adams

HET UITVOEREN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELN IS VERPLICHT VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Elektrische omheining	€€€	■■■■■	■■■■■	56
Gaskanon	€€€	■■■■■	■■■■■	49
Geluidssysteem	€€€	■■■■■	■■■■■	50
Omheining	€€	■■■■■	■■■■■	57
Bewegende pop met licht of geluid	€€€	■■■■■	■■■■■	48

EXTRA MAATREGELN DIE EVERZWIJNEN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Oogstresten verwijderen	€	■■■■■	■■■■■	66
Plaatsen van poppen	€€	■■■■■	■■■■■	51
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■■	■■■■■	64
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■■	■■■■■	52

Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) ©VildaPhoto | Yves Adams

7. (SAMEN)LEVEN MET KONIJNEN EN HAZEN

A. ONTDEK HET KONIJN EN DE HAAS

Konijnen en hazen zie je vrijwel overal in Vlaanderen. Het konijn huppelt, graaft holen met diepe gangen en woont aan bosranden en in de buurt van open plekken. Springen is niets voor de haas, die rent liever. Het dier graaft een ondiepe kuil om in te liggen en leeft vooral in open landschap. Helaas durven beide soorten af en toe privégebied binnenglippen. Daar doen ze zich tegoed aan oogst of knagen aan de bast van jonge boompjes. In langdurige droge periodes gaan ze op zoek naar voedsel dat veel water bevat, zoals bieten.

Haas (*Lepus europaeus*)

Haas (*Lepus europaeus*) ©VidaPhoto | Yves Adams

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Langoren zijn schattige buren, behalve als ze het gemunt hebben op jouw tuin of akker. Gelukkig bestaan er heel wat maatregelen die je helpen om hen bij je boomkwekerij of gewassen weg te houden.

Hieronder vind je een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om schade te voorkomen. Je kan nog andere (vrijblijvende) stappen ondernemen om het effect te versterken. In hoofdstuk V lees je er alles over.

Om nieuwe of bijkomende schade door konijnen te voorkomen, kan je overgaan tot bijzondere jacht of bestrijding, op voorwaarde dat je minstens één van de preventieve basismaatregelen genomen hebt. Hazen kunnen enkel bestreden worden als genomen basismaatregelen niet voldoende bescherming bieden. Je vindt hierover meer informatie in hoofdstuk VI.

Om aanspraak te maken op een schadevergoeding, moeten de konijnen en hazen afkomstig zijn uit een natuurterrein, in beheer bij de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging, waarin de soort niet bejaagbaar is en ook niet bestreden mag worden. Indien mogelijk moest je bij schade door konijnen overgaan tot bijzondere jacht en/of bestrijding. Verder moet je de schade kunnen bewijzen en eerst minstens één preventieve basismaatregel genomen hebben.

JE NEEMT MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELLEN VOOR JE OVERGAAT TOT BIJZONDERE JACHT (OP KONIJN) OF BESTRIJDING OF IN AANMERKING KOMT VOOR EEN VERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Bewegende pop	€€€	■■■■	■■■■	48
Boombescherming	€€	■■■■	■■■■	60
Omheining	€€	■■■■	■■■■	57

EXTRA MAATREGELLEN DIE KONIJNEN EN HAZEN HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Elektrische omheining	€€€€	■■■■	■■■■	56
Gaskanon	€€€	■■■■	■■■■	49
Geluidssysteem	€€€	■■■■	■■■■	50
Plaatsen van poppen	€€	■■■■	■■■■	51
Ultrasone apparaten	€€	■■■■	■■■■	52
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■	■■■■	64
Vlaggen, ballonnen en linten	€	■■■■	■■■■	52
Zandcoating	€€	■■■■	■■■■	62

Steenmarter (*Martes foina*) ©VildaPhoto | Yves Adams

8. (SAMEN)LEVEN MET MARTERS EN CO

A. ONTDEK DE MARTER EN CO

De steenmarter, bunzing, wezel en hermelijn zijn de meest voorkomende marterachtigen. Het zijn snuggere roofdieren, die graag dicht bij de mensen wonen. Met hun opstaande oortjes en dikke vacht zien ze er bijzonder aaibaar uit. Bovendien zijn het nuttige wezentjes. De lenige jagers helpen om muizen- en rattenplagen in je leefomgeving te voorkomen. Helaas hebben ze het soms ook op je konijnen, pluimvee of autokabels gemunt.

Steenmarter in schuur ©VildaPhoto | Rollin Verlinde

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Vooral steenmarters maken het soms nogal bont. Ze kunnen voor geluidsoverlast zorgen en durven daken, isolatie of auto-onderdelen beschadigen. Soms belagen ze zelfs je kippen of kleine huisdieren als cavia's en konijnen. Gelukkig bestaan er maatregelen die samenleven met steenmarters en co aangener maken.

Om aanspraak te maken op een schadevergoeding moet je één van de verplichte stappen ondernemen. De andere (vrijblijvende) ingrepen helpen de dieren weghouden.

HET UITVOEREN VAN MINSTENS ÉÉN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELLEN IS VERPLICHT OM IN AANMERKING TE KOMEN VOOR EEN SCHADEVERGOEDING

Basismaatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Afdichten van gaten 🏠	€€	■■■■■	■■■■■	54
Afsluitbaar nachthok met beveiligde bodem 🐾	€€	■■■■■	■■■■■	58
Afgesloten dierenverblijf met beveiligde bodem 🐾	€€€	■■■■■	■■■■■	58
Omheining 🐾	€€€	■■■■■	■■■■■	57
Elektrische matjes 🚗	€€€	■■■■■	■■■■■	55

EXTRA MAATREGELLEN DIE MARTERS EN CO HELPEN WEGHOUDEN

Maatregel	Prijs	Effect	Moelijkheid	Pagina
Boomkraag	€€	■■■■■	■■■■■	54
Snoeien om toegang te beperken	€	■■■■■	■■■■■	68
Ultrasone apparaten	€€	■■■■■	■■■■■	52
Verjaging door een waakhond	€€€	■■■■■	■■■■■	64

Vos (*Vulpes vulpes*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Vossenburcht ©VildaPhoto | Yves Adams

9. (SAMEN)LEVEN MET VOSSEN

A. ONTDEK DE VOS

Vossen komen weer vaker voor in Vlaanderen. We moeten af en toe nog wennen aan hun aanwezigheid. Ze leveren nochtans nuttig werk. Muizen en ratten vormen een favoriet deel van het vossendieet, waardoor ze knaagdierplagen helpen voorkomen. Ook zwakkere of zieke wilde dieren ruimen ze uit de weg. Zo houden ze populaties gezond. Toch veroorzaakt datzelfde jachtinstinct hun wat kwalijke reputatie. Een vos kiest doorgaans de gemakkelijkste weg naar zijn prooi. Eens in een hoenderhok, doodt hij vaak alle aanwezige dieren. Na een smakelijke maaltijd laat hij het gros onaangeroerd achter. Ook in pasgeboren biggen en lammetjes durft hij soms zijn tanden zetten.

Vos (*Vulpes vulpes*)

B. HOE BEN JE HEN TE SLIM AF?

Vossen eten erg gevarieerd. Ze jagen op gevogelte en kleine zoogdieren, maar ook insecten, vruchten en bessen staan op het menu. De vos is overal in Vlaanderen aanwezig en dat brengt ook nadelen met zich mee. Op zoek naar lekkers dringt het dier domeinen binnen waar hij schade kan veroorzaken.

Hieronder vind je een overzicht van de preventieve maatregelen die je kan nemen om vossen de toegang tot je eigendom te ontzeggen. Andere (vrijblijvende) ingrepen kunnen het effect van je inspanningen nog versterken. Hoe je de maatregelen moet uitvoeren lees je in hoofdstuk V.

Als de onderstaande maatregelen onvoldoende bescherming bieden, kan je bijzondere jacht of bestrijding uitvoeren. Meer info hierover vind je in hoofdstuk VI.

Om aanspraak te maken op een schadevergoeding moet je de schade kunnen aantonen en minstens één van de verplichte preventieve maatregelen uitvoeren. Indien mogelijk moest je overgaan tot bijzondere jacht of bestrijding. Je komt enkel in aanmerking voor een vergoeding als de dieren afkomstig zijn uit een natuurtherrein, in beheer bij de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging, waarin de soort niet bejaagbaar is en ook niet bestreden mag worden.

Vos (Vulpes vulpes) ©VidaPhoto | Rollin Verinde

VOOR JE IN AANMERKING KOMT VOOR EEN VERGOEDING OF OVERGAAT TOT BIJZONDERE JACHT OF BESTRIJDING, NEEM JE MINSTENS EEN VAN ONDERSTAANDE BASISMAATREGELEN.

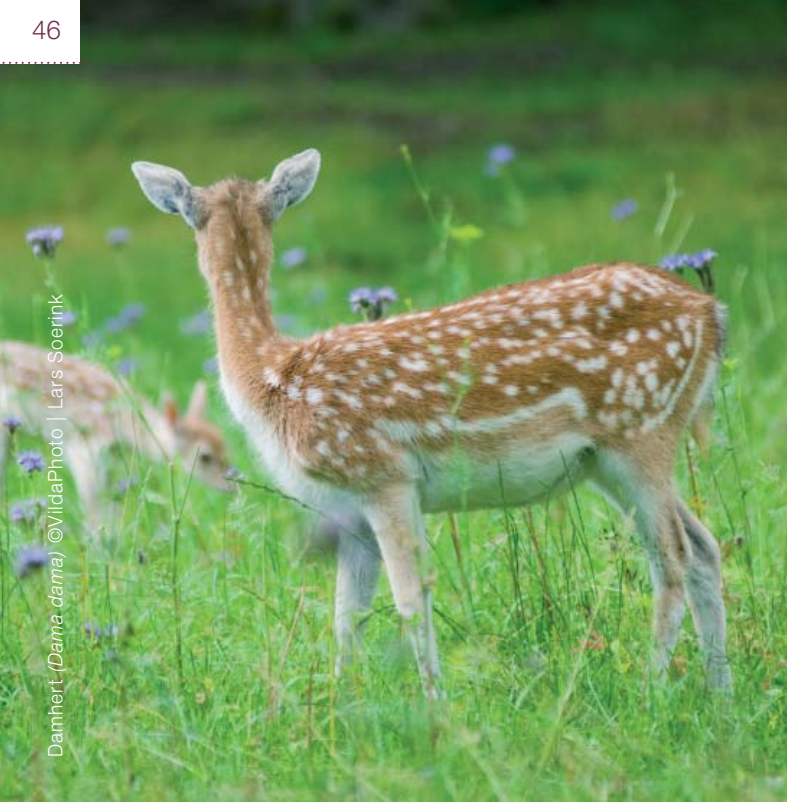
Basismaatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Afsluitbaar nachthok met beveiligde bodem	€€	■■■■■	■■■□□	58
Afgesloten dierenverblijf met beveiligde bodem	€€€€	■■■■■	■■■□□	58
Omheining	€€€€	■■■■■	■■■□□	57
Ophokken van hoogzwangere en pasgeboren dieren	€	■■■■■	■■■□□	59
EXTRA MAATREGELEN DIE VOSSEN HELPEN WEGHOUDEN				
Maatregel	Prijs	Effect	Moeilijkheid	Pagina
Ultrasone apparaten	€€	■■■□□	■■■□□	52
Verjaging door een waakhond	€€€€	■■■□□	■■■□□	64
Snoeien om toegang te beperken	€	■■■□□	■■■□□	68
Sprinklersysteem	€€	■■■□□	■■■□□	52
Boomkraag	€€	■■■□□	■■■□□	54

Canadese gans (*Branta canadensis*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

Damhert (*Dama dama*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

Edelhart (*Cervus elaphus*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

V. JE HOUDT WILDE DIEREN OP EEN AFSTAND...

DOOR ZE AF TE
SCHRIKKEN!

P48

DOOR JE EIGENDOM AF
TE SCHERMEN!

P54

DOOR JE EIGENDOM
ONINTERESSANT TE MAKEN!

P61

DOOR DE DIEREN TE
VERJAGEN!

P63

DOOR JE OMGEVING
AAN TE PASSEN!

P65

1. DOOR ZE AF TE SCHRIKKEN

Wilde dieren hebben erg scherpe zintuigen. Ze zijn constant op hun hoede voor gevaar en zien of horen je lang op voorhand komen. Wanneer ze zich bedreigd voelen, kiezen ze vaak eieren voor hun geld. Hierin schuilt een mogelijke oplossing. Je jaagt vogels en zoogdieren de daver op het lijf en houdt ze zo bij je eigendom vandaan.

Let wel, de dieren wennen snel aan nieuwe prikkels. Verschillende afschrikmethoden variëren of combineren is een must. Ook het regelmatig verplaatsen van de afschrikmiddelen stelt gewenning uit.

Hierna vind je een hele reeks aan mogelijke maatregelen. Aan jou de keuze. Hou er rekening mee dat je per diersoort de juiste maatregelen neemt voor je overgaat tot bestrijden of bijzonder bejagen. Dit is ook erg belangrijk voor het krijgen van een schadevergoeding.

Afschriksysteem ©Shutterstock

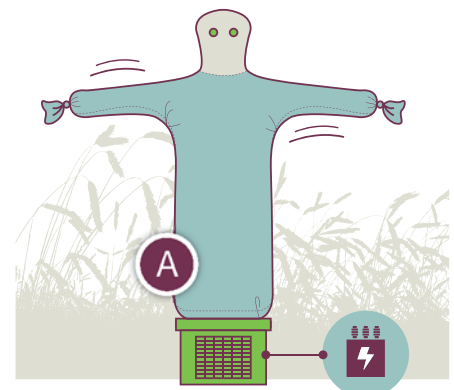

A. BEWEGENDE POP, AL DAN NIET MET LICHT- OF GELUIDSEFFECTEN

Vogelverschrikkers draaien al eeuwen mee. Een moderne versie kon dus niet uitblijven. Deze zichzelf opblazende pop, al dan niet met licht- en/of geluidseffecten, bezorgt vogels en zoogdieren de schrik van hun leven. Hij leeft op met onregelmatige tussenpozen en voorkomt zo gewenning. Opgelet, de pop heeft stroom nodig en moet boven het gewas uitsteken om zijn werk goed te doen. De meeste toepassingen werken op batterijen, controleer deze regelmatig.

	Vogels, konijnen en hazen	Damherten, edelherten en reeën (bij niet-houtige gewassen), everzwijnen
Bewegende pop	1 per 4 ha	-
Bewegende pop met licht- of geluidseffecten	-	1 per 4 ha

Prijs	Effect	Moelijkheid
€ € €		

- Schade aan gewassen door duiven, eenden, ganzen, zwanen, kraaiachtigen, meerkoeten, waterhoenen, meeuwen, edelherten, damherten, konijnen, hazen, everzwijnen
- Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers

B. FLITS- EN SPIEGELTOESTELLEN

Flits- en spiegeltoestellen gebruiken zon- en kunstmatig licht om ongewenst bezoek op een afstand te houden. Kleine spiegels draaien in de wind en weerkaatsen het zonlicht. 's Nachts zorgen onregelmatige lichtflitsen ook voor de nodige verstoring. Wilde dieren kunnen dat geflits en geflikker niet direct plaatsen en blijven op een veilige afstand. Zorg voor een goede zichtbaarheid anders gaat het effect verloren.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

- Schade aan gewassen door duiv
- Schade aan fruitboomgaarden door zangvogels
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers

Koolmees (*Parus major*) ©VildaPhoto | Rollin Verlinde

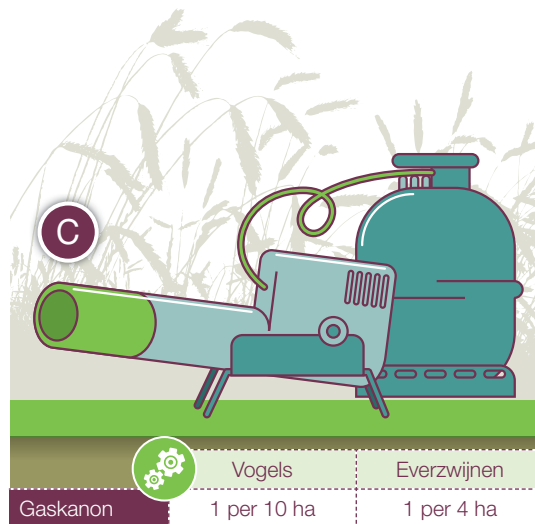
C. GASKANON

Een onverwachte knal bezorgt heel wat dieren de schrik van hun leven. Hou rekening met de wind en plaats het kanon zo dat het geluid over de hele oppervlakte draagt. Met een goede opstelling en regelmatig geknal boek je succes. Het is een ideale methode voor landbouwgebieden die wat verder van bebouwing verwijderd zijn. Let op, controleer altijd bij de bevoegde gemeentelijke dienst of er plaatselijke reglementen gelden waarmee je rekening moet houden voor je een gaskanon plaatst.

	Prijs	Effect	Moeilijkheid
vogels	€ € € (€)		
zoogdieren	€ € € (€)		

- Schade aan gewassen door duiven, ganzen, eenden, zwanen, kraaiachtigen, meerkoeten, waterhoenen, meeuwen, bevers, edelherten, damherten, reeën, everzwijnen, konijnen, hazen
- Schade aan fruitboomgaarden door zangvogels

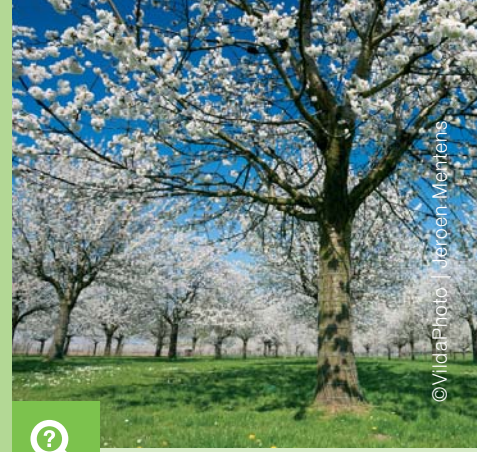

D. GELUIDSSYSTEEM MET AFSCHRIKKENDE GELUIDEN

Vreemde geluiden en geschreeuw van natuurlijke vijanden of gewonde soortgenoten zorgen voor opschudding onder de dieren. Er bestaan tal van mogelijkheden. Je vindt zelfs onderwatersystemen om viseters te verjagen. Toch oogsten geluidssystemen niet altijd evenveel effect. Sommige soorten bezorg je gemakkelijk kippenvel, andere breng je wat minder snel van hun melk. Door gewinning missen dergelijke afweersystemen na verloop van tijd hun doel. Voldoende afwisseling past hier een mouw aan. Hou er rekening mee dat zo'n systeem stroom en luidsprekers nodig heeft. Controleer altijd op voorhand bij de bevoegde gemeentelijke dienst of er plaatselijke reglementen gelden waarmee je rekening moet houden bij het plaatsen van een geluidssysteem.

 Er wordt minstens 1 geluidssysteem geplaatst per 4 hectare. De onderwatersystemen worden geplaatst volgens de voorschriften van het product.

	Prijs	Effect	Moeilijkheid
vogels	€ € €		
zoogdieren	€ € € € (€)		

©VlidaPhoto | Jeroen Mertens

- Schade aan gewassen door duiven, ganzen, eenden, zwanen, kraaiachtigen, meerkoeten, waterhoenen, meeuwen, bevers, edelherten, damherten, reeën, everzwijnen, konijnen, hazen
- Schade aan fruitboomgaarden door zangvogels
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers
- Schade aan gebouwen door meeuwen

E. HELIUMBALLONNEN

Grote heliumballonnen zweven tientallen meters boven de grond en jagen ongewenst bezoek de stuipen op het lijf. Vogels voelen zich niet op hun gemak bij de vreemde ballonnen en blijven daarom liever op een afstand. Heliumballonnen zijn zeer gevoelig voor wind en neerslag en dus niet altijd even effectief. Om die reden is ook hun houdbaarheid beperkt. Voorzie dus steeds reserveballonnen.

 Per 4 hectare laat je minstens één ballon op.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

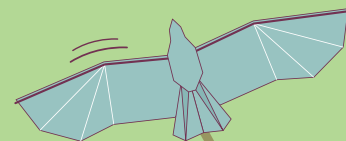

- Schade aan gewassen door duiven, eenden, ganzen, zwanen, kraaiachtigen, meerkoeten, waterhoenen, meeuwen
- Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels

F. IMITATIEROOFVOGEL OF ANDERE NAMAAKVOGELS

Namaakvogels komen voor in alle soorten en maten. Ze hoeven zelfs niet altijd te vliegen. Zo houden ronddobberende zwarte zwanen visetende vogels op een veilige afstand. Na verloop van tijd valt de plastic rover echter door de mand en verliest hij zijn effect. Hoe realistischer de namaakvogel, hoe langer je eigendom vogelvrij blijft. Bij geen of weinig wind blijven vliegende namaakrovers niet in de lucht en worden ze nutteloos.

F

Je installeert minstens één imitatie vliegende roofvogel per 2 hectare. Op je waterpartijen dobberen minstens 2 namaak zwarte zwanen per hectare.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

- Schade aan gewassen door duiven, eenden, ganzen, zwanen, kraaiachtigen, meerkoeten, waterhoenen, meeuwen
- Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers

G. PLAATSEN VAN POPPEN

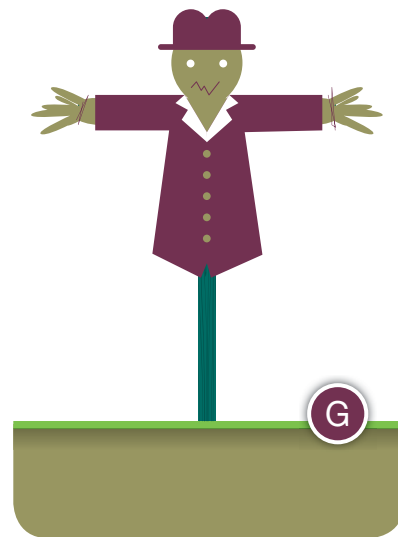
Poppen of vogelverschrikkers waken al eeuwen over de velden. Met wat stro, een gescheurd hemd en een oude hoed kwam je al een heel eind. Nu raken wilde dieren al snel gewend aan de pop en eten vrolijk verder. De pop regelmatig verplaatsen vergroot zijn effect.

Je gebruikt minstens 1 exemplaar per hectare. Let er op dat de pop goed zichtbaar is en boven het gewas uit steekt.

	Prijs	Effect	Moeilijkheid
vogels	€ €		
zoogdieren	€ €		

- Schade aan gewassen door duiven, eenden, ganzen, zwanen, kraaiachtigen, meerkoet, waterhoen, meeuwen, bevers, dassen, everzwijnen, konijnen, hazen, edelherten, damherten, reeën
- Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels

G

H. SCHRIK- EN TRILLINTEN

Strak gespannen linten flapperen en klepperen er op los. Met de wind en wat plastic als bondgenoot, blijven wilde dieren door het geluid en de beweging op een afstand. Let wel, eenmaal bekend met de linten, komen ze even snel terug.

- De linten worden over het hele perceel geplaatst met een maximale tussenafstand van 1 m.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€		

- Schade aan gewassen door duiven, eenden, ganzen, zwanen, kraaiachtigen, meerkoeten, waterhoenen, meeuwen
- Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels

I. SPRINKLERSYSTEEM

Met een fikse waterstraal doe je hongerig bezoek twee keer nadenken vooraleer het je eigendom betreedt. Het systeem werkt met bewegingsdetectie, dus eventuele boosdoeners worden afgeschrikt wanneer ze natgespoten worden. De toevoer van water is uiteraard noodzakelijk. Let op, het systeem heeft een actieradius van 10 m.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

- Schade aan gewassen door dassen
- Schade aan onder zich gehouden dieren door vossen

J. ULTRASONE APPARATEN

Speciaal ontwikkelde toestellen met ultrasone geluiden doen sommige soorten rechtsomkeer maken. De geluiden hebben een hoge frequentie en zijn niet hoorbaar voor de mens. Ze storen dus niet. Het is een moderne oplossing voor een oud probleem. Ultrasone apparaten werken enkel op kleine oppervlakten zonder veel obstakels. Let wel, heel wat dieren en zelfs sommige mensen zijn gevoelig voor ultrasone geluiden.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

- Schade aan gewassen door konijnen, hazen
- Schade aan gebouwen, voertuigen, onder zich gehouden dieren door marters en co, vos

K. VLAGGEN, BALLONNEN EN LINTEN

Felgekleurde vlaggen, ballonnen en linten spelen in op de angst voor het onbekende. Ze wapperen en flikkeren er op los, maar hebben een beperkte houdbaarheid.

- Verspreid minstens 10 vlaggen, linten of ballonnen per hectare. Die verdeel je gelijkmatig over je eigendom. Zorg ervoor dat ze goed zichtbaar zijn en boven het gewas uitsteken.

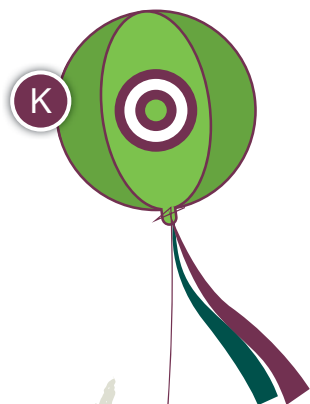
	Prijs	Effect	Moeilijkheid
vogels	€		
zoogdieren	€		

- Schade aan gewassen door duiven, eenden, ganzen, zwanen, kraaiachtigen, meerkoeten, waterhoenen, meeuwen, bevers, dassen, edelherten, damherten, reeën, everzwijnen, konijnen, hazen
- Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers

Vogelverschrikkers ©Shutterstock

L. VOGELAFWEERPISTOOL

Een vogelafweerpistool houdt met luide knallen vogels van je velden. Je moet het pistool zelf afvuren, dus je aanwezigheid vormt een extra afschrikfactor.

Bepaalde types pistolen vallen onder de wapenwetgeving. Een vergunning is dan nodig, dus informeer je goed!

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

- *Schade aan gewassen door duiven, eenden, ganzen, zwanen, kraaiachtigen, meerkoeten, waterhoenen, meeuwen*
- *Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels*
- *Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers*

2. DOOR JE EIGENDOM AF TE SCHERMEN

Het afschermen van je eigendom is vaak de meest efficiënte methode om je gewassen en eigendommen te vrijwaren van vraat- en andere schade. Dat gaat op verschillende manieren.

©VildaPhoto | Lars Soerink

A. AFDEKKEN, OVERKAPPEN EN OVERDEKKEN

Vogels vinden je zaaigoed, gewassen, oogst en geoogste producten erg lekker. Ze overdekken of overkappen houdt vogels resoluut op een afstand. Je gebruikt hiervoor netten, gaas, stevig plastic en eventueel een geraamte om de constructie recht te houden. Let op, sommige vogels hebben erg scherpe snavels. Vooral bij kraaien gebruik je best stevig materiaal.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ (€ €)		

- Schade aan gewassen door duiven, eenden, ganzen, zwanen, kraaiachtigen, meerkoeten, waterhoenen, meeuwen
- Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels

B. AFDICHTEN VAN GATEN

Marterachtigen kruipen langs de kleinste gaten, scheuren en kieren je eigendom binnen. Met martergaas versper je ze de weg.

Het gaas heeft een draaddikte van minstens 1,5 mm en een maaswijdte van maximum 4 cm. Zorg ervoor dat alles goed vast zit.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

- Schade aan gebouwen door marters en co

C. BOOMKRAAG

Marters en co gebruiken bomen om over omheiningen te klauteren. Of nemen in de boomkruin slapend pluimvee te grazen. Een gladde boomkraag belet ze langs de stam van de boom omhoog te klimmen.

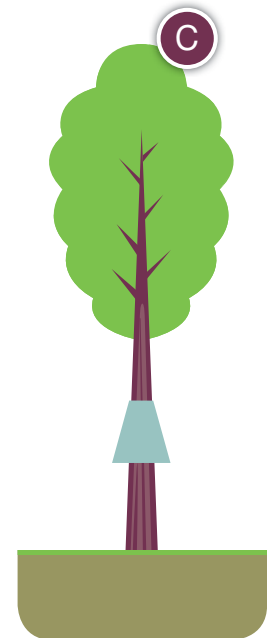

Bevestig de boomkraag op minstens 1,5 m hoogte.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

- Schade aan gebouwen en onder zich gehouden dieren door marters en co, vos

D. SPANNEN VAN DRADEN OF NET

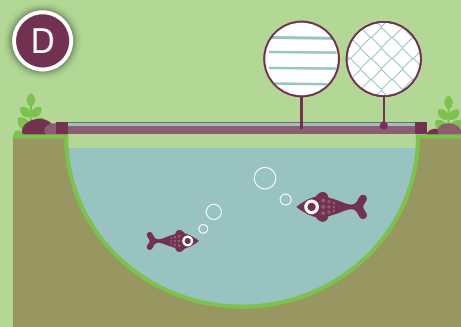
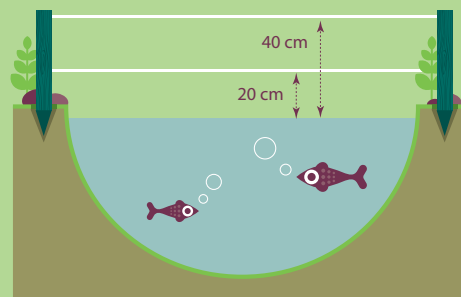
Gespannen draden houden ongewenst bezoek uit je buurt. Je plaatst ze over de lengte van je eigendom, dit op een regelmatige afstand van elkaar. Het maakt het landen op en het betreden van je terrein knap lastig. Ook het spannen van een net behoort tot de mogelijkheden.

Deze methodes hebben tal van toepassingen. Zo houden draden of netten over of langs het water viseters op een afstand. Zorg er wel voor dat de draden of het net goed zichtbaar zijn, zodat de vogels niet verstrikt raken.

 Voor het afschermen van water en gewassen span je de draden op een maximumafstand van 1 m.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ (€ €)		

 • *Schade aan gewassen door eenden, ganzen, zwanen, meeuwen*
• *Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers*

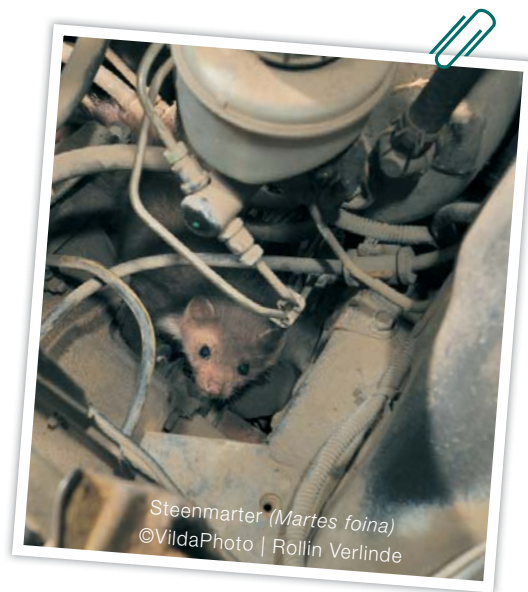
E. ELEKTRISCHE MATJES

Steenmarters sluipen soms via de onderkant van je wagen het motorcompartiment binnen. Daar warmen ze zich bij de nog niet afgekoelde motor en durven ze knagen aan isolatiemateriaal en kabels. Een goed afgesloten garage houdt hen bij je wagen weg. Als je daar niet over beschikt, kunnen een elektrisch matje of stroomstootplaatjes de oplossing bieden. Onderaan je wagen of in het motorcompartiment zorgen ze voor een lichte schok. De marter blijft zo weg bij de kabels van je wagen. Stroomtoevoer is uiteraard noodzakelijk.

 Plaats de matjes of plaatjes volgens de voorschriften van het product.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ € €		

 • *Schade aan voertuigen door marters en co*

Steenmarter (*Martes foina*)
©VildaPhoto | Rollin Verlinde

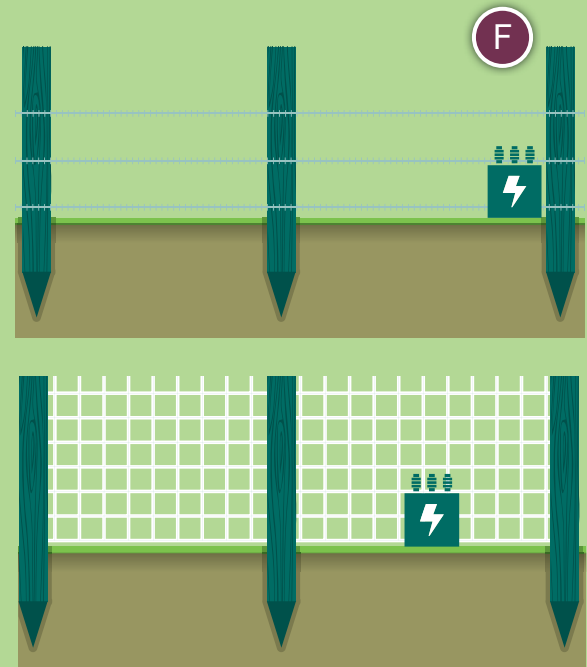

F. ELEKTRISCHE OMHEINING

Een elektrische omheining houdt verschillende diersoorten op een afstand. Een lichte schok kan erg doeltreffend zijn. Je zet draden op verschillende hoogtes onder stroom of plaatst een gaasomheining onder spanning. Controleer eerst altijd bij de bevoegde gemeentelijke dienst of er plaatselijke reglementen gelden waarmee je rekening moet houden. Een degelijke omheining vereist voor elke diersoort een doelgerichte aanpak. Let op, stroomtoevoer is een must.

In sommige gevallen moet je een doorgang in je omheining vrij laten. Als je geen poort kan plaatsen, biedt een wildrooster of een elektrische mat soelaas. Onthoud ook dat als planten de elektrische draden raken je omheining niet meer onder stroom staat. Regelmatig maaien is dus de boodschap.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€€€(€)		

- Schade aan gewassen door eenden, ganzen, zwanen, waterhoenen, meerkoeten, bevers, dassen, konijnen, hazen, everzwijnen, edelherten, damherten, reeën
- Schade aan bossen en boomgaarden door bevers, konijnen, hazen, edelherten, damherten, reeën
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers

Minimumvereisten DRADEN	Bevers	Dassen	Visteters en andere watervogels met niet-vliegvlugge jongen	Konijnen en hazen	Everzwijnen	Edelherten, damherten en reeën
Hoogte	20 cm	30 cm	45 cm	50 cm	60 cm	150 cm
Aantal draden (op regelmatige afstand)	1	3	2	4	3	5
Praktisch	Tot op 20 m loodrecht op de oever					

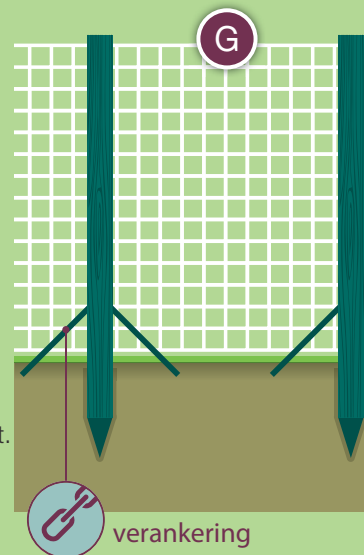
Minimumvereisten GAAS	Bevers	Viseters en andere watervogels met niet-vliegvlugge jongen	Konijnen en hazen	Das	Everzwijnen
Hoogte	50 cm	50 cm	50 cm	50 cm	60 cm
Maaswijdte	Max. 5 cm	Max. 5 cm	Max. 5 cm	Max. 10 cm	Max. 10 cm
Praktisch	Tot op 20 m loodrecht op de oever				

G. OMHEINING

Een degelijke afrastering of omheining beschermt je eigendom tegen ongewild bezoek. Niets zegt meer verboden toegang als wat stevige palen afspannen met gaas of draad. Wilde dieren heb je in alle soorten en maten. Hou daar bij het plaatsen van je omheining rekening mee. Er zijn tal van toepassingen. Zo kan je vogels met niet-vliegende jongen de weg versperren. Of voorkom je dat bijvoorbeeld meerkoeten of waterhoenen vanuit een rietkraag je akker of weiland kunnen betreden. Controleer eerst altijd bij de bevoegde gemeentelijke dienst of er plaatselijke reglementen gelden, waarmee je rekening moet houden.

In sommige gevallen moet je een doorgang in je omheining vrij laten. Als je geen poort kan plaatsen, boekt een wildrooster vaak resultaat. De brede spijlen maken de doorgang onbegaanbaar. Hou bij het plaatsen van je afrastering of omheining rekening met de diersoort.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ € (€)		

- Schade aan gewassen door eenden, ganzen, zwanen, waterhoenen, meerkoeten, bevers, dassen, konijnen, hazen, everzwijnen, edelherten, damherten, reeën
- Schade aan bossen en boomgaarden door bevers, konijnen, hazen, edelherten, damherten, reeën
- Schade aan onder zich gehouden dieren door marters en co, vossen
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers

Minimum-vereisten	Konijnen en hazen	Viseters en andere watervogels met niet-vliegvlugge jongen	Bevers	Everzwijnen	Dassen	Edelherten, damherten en reeën	Marterachtigen en vos *
Hoogte	Min. 50 cm	Min. 50 cm	Min. 1 m	Min. 1 m	Min. 150 cm	Min. 180 cm	Min. 180 cm
Maaswijdte	Max. 5 cm	Max. 5 cm	Max. 5 cm	Max. 10 cm	Max. 5 cm	Max. 15 cm	Max. 3 cm of kippengaas max. 4 cm
Draaddikte	Min. 1 mm of kippengaas	Min. 1 mm	Min. 2 mm	Min. 2 mm	Min. 1,5 mm	Min. 2 mm	Min. 1,5 mm of kippengaas
Ingraven	15 cm (optioneel)	-	een maatregel om ondergraven te voorkomen is verplicht: óf ingraven, óf verharden	20 cm	50 cm of 20 cm en een maatregel om ondergraven te voorkomen	-	een maatregel om ondergraven te voorkomen is verplicht: óf ingraven, óf verharden
Bovenkant ombuigen	-	-	-	-	30°	-	30° (optioneel)
Verharden (voorkomt ondergraven)	-	-	-	-	40 cm rondom	-	40 cm rondom
Gefixeerd onderaan	-	-	x	-	-	-	-
Praktisch	-	-	Tot op 20 m loodrecht op de oever	-	-	-	-

*Voor vos en marter en co is een omheining met de hoogte van 1 m toegestaan op voorwaarde dat de omheining bovenaan voorzien is van een stroomdraad.

H. AFSLUITBAAR NACHTHOK MET BEVEILIGDE BODEM

Roofdieren gaan meestal 's nachts op pad. Een stevig en afsluitbaar nachthok voor je dieren is daarom geen overbodige luxe. Dicht alle gaten en spleten en maak de bodem ondoordringbaar. Een handig extraatje: automatische deuren openen en sluiten het nachthok op het moment dat jij dat wenst. Zo hoef je de poort niet handmatig te bedienen. Een regelmatige controle is wel aangewezen.

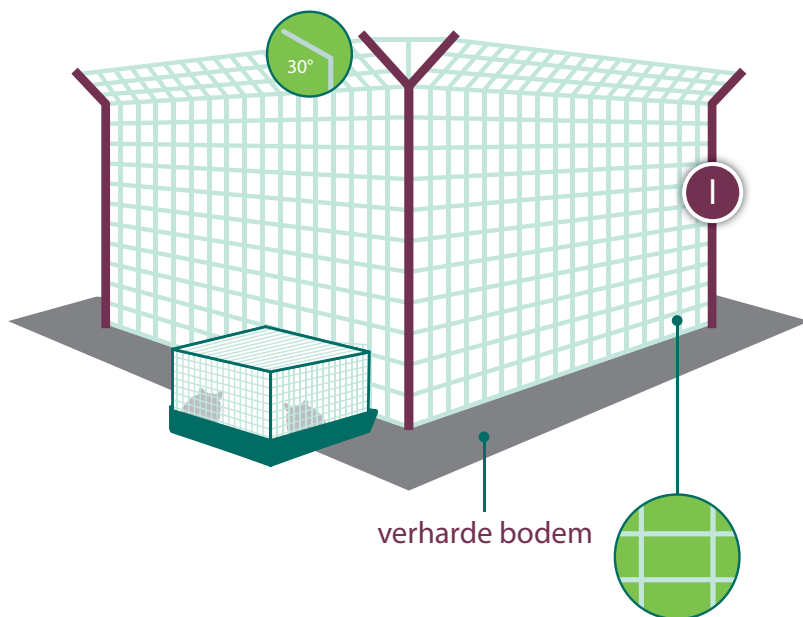
- *Schade aan onder zich gehouden dieren door marters en co, vossen*

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

*rolluikje = optioneel

Afsluitbaar nachthok met automatische rolluiken op zonne-energie

I. AFGESLOTEN DIERENVERBLIJF MET BEVEILIGDE BODEM

Wie helemaal zeker wil zijn, bouwt een volledig afgesloten verblijf mét beveiligde bodem. Je dieren blijven zo uit het zicht en buiten bereik van alle wilde, maar ook tamme roofdieren zoals honden en katten.

- *Schade aan onder zich gehouden dieren door marters en co, vossen*

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ € €		

Vos (*Vulpes vulpes*) ©VildaPhoto | Rollin Verlinde

J. OPHOKKEN VAN HOOGZWANGERE EN PASGEBOREN DIEREN

Pasgeboren dieren vormen een relatief gemakkelijke prooi voor roofdieren. Vooral lammetjes zijn vaak het slachtoffer. Wanneer je hen ophokt, haken rovers af. Zet daarom hoogzwangere varkens, geiten en schapen op stal tot 10 dagen na de geboorte.

- *Schade aan onder zich gehouden dieren door vossen*

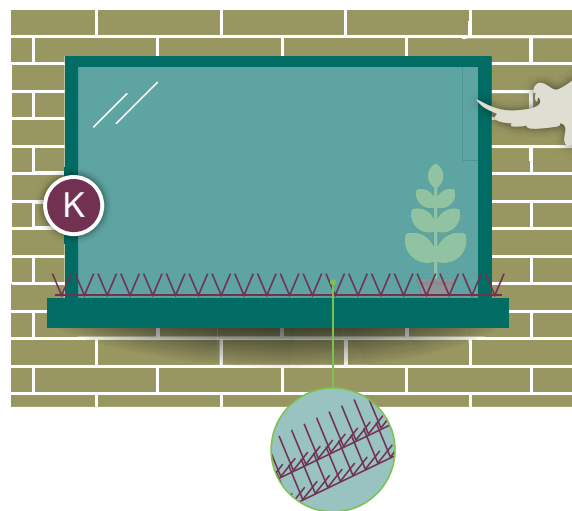
Prijs	Effect	Moeilijkheid
€		

K. BEMOEILIJKEN VAN HET LANDEN

Veel vogels blijven bij je uit de buurt als ze niet kunnen landen. Je kan dit verhinderen op verschillende manieren. Plaats een pinnenstrook of span een dunne metalen draad of prikkeldraad op 5 cm boven het oppervlak. Of zet die onder stroom voor een nóg grotere impact.

Ook daken kan je ontoegankelijk maken voor vogels. Dit doe je door strategisch draden te spannen. Zo wordt landen onmogelijk. Op vensterbanken en andere effen oppervlakken plaats je best pinnenstroken. Door deze systemen te installeren op rust- en zitplaatsen bij viskwekerijen ben je ook viseters te slim af.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

- *Schade aan gebouwen door duiven, kraaiachtigen, meeuwen*
- *Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels*
- *Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers*

L. BOOMBESCHERMING

Plantkokers beschermen je jonge aanplant tegen vraat- en schilshade. Ze komen in verschillende maten en materialen zoals metaal of plastic. Je kan ze ook zelf maken met wat draad en stevige palen. Om de koker stevig op zijn plaats te houden, maak je hem aan de boven- en onderkant goed vast. De hoogte is afhankelijk van de beplanting en het dier dat je te slim af wil zijn. Let wel, enkel wat in de koker zit, wordt beschermd.

Minimum-vereisten	Konijnen en hazen	Bevers	Edelherten, damherten en reeën
Hoogte	Min. 50 cm	Min. 1 m	Afhankelijk van de beplanting
Maaswijdte	Max. 2,5 cm	Max. 2,5 cm	Max. 2,5 cm
Draaddikte	Min. 1 mm	Min. 2 mm	Min. 2 mm
Practisch	-	Tot 20 m loodrecht op de oever	-

- Schade aan bossen en boomgaarden door bevers, konijnen, hazen, edelherten, damherten, reeën

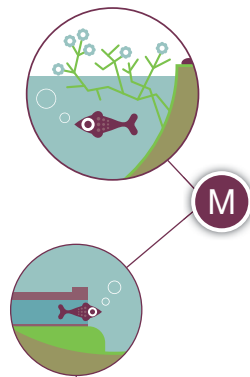
Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ € €		

M. SCHUILPLAATSEN VOOR VISSSEN (NATUURLIJK EN KUNSTMATIG)

In de natuur verschuilen vissen zich in dichte begroeiing of andere toevluchtsoorden om te ontsnappen aan belagers. In kunstmatig aangelegde kwekerijen of vijvers zijn verstoppelken echter schaars. Daardoor zijn ze veel kwetsbaarder voor visetende vogels. Als je schuilplaatsen voor je vissen bouwt, stijgen hun overlevingskansen aanzienlijk. Beplant je oevers of bouw verstoppelplaatsen onder water. Zo blijft de prooi uit het zicht. Je houdt bij zowel natuurlijke als kunstmatige schuilplaatsen rekening met enkele minimumvereisten.

Bij een natuurlijke schuilplaats scherm je minstens 4% van de wateroppervlakte af. Gebruik hiervoor planten van bij ons. Exotische planten gaan woekeren of sterven af bij de eerste vorst. Kunstmatige verstoppelplaatsen moeten eveneens 4% van het wateroppervlak bedragen. Kunstmatige schuilplaatsen voor vissen kan je gemakkelijk zelf maken door van stevige gaasdraad kooien te maken en deze te overdekken met schaduwdoek.

Hou voldoende rekening met de behendigheid van de aalscholver. Verzeker je ervan dat je verstoppelplaats niet bereikbaar is voor indringers van buitenaf.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ € € (€ €)		

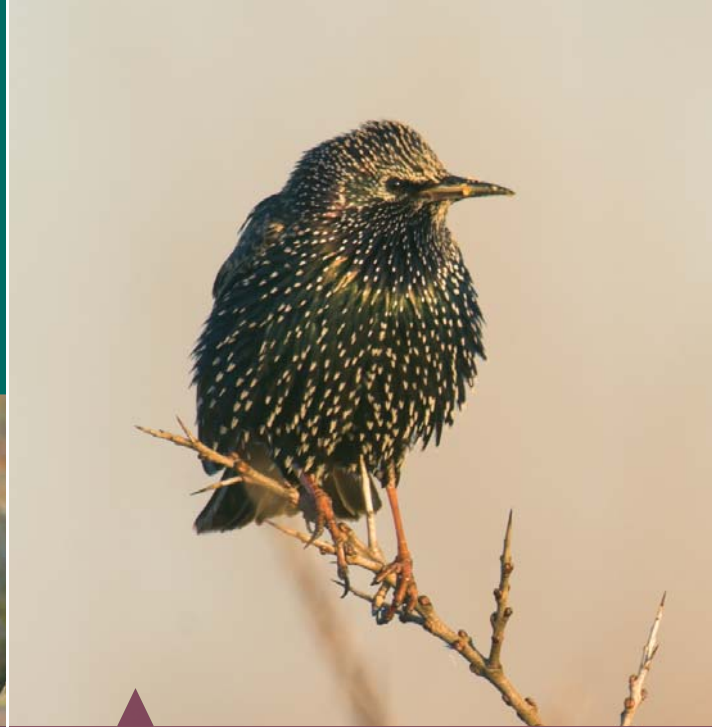
- Schade aan visserij door aalscholers, blauwe reigers

3. DOOR JE EIGENDOM ONINTERESSANT TE MAKEN

Met wat aanpassingen of onderhoud laten bezoekers je eigendom liever links liggen. Je hebt verschillende manieren om dit te doen.

Ringmus (*Passer montanus*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Spreeuw (*Sturnus vulgaris*) ©VildaPhoto | Yves Adams

A. ARCHITECTUUR AANPASSEN

Het vogelvrij houden van je huis of andere gebouwen is vaak gemakkelijker gezegd dan gedaan. Met enkele structurele aanpassingen los je echter veel op. Wanneer je mogelijke landingsplaatsen een hoge hellingsgraad geeft of bedekt met gladde of glibberige materialen, zetten vogels liever elders een pootje aan de grond.

Om te zorgen dat vogels niet op je dak of andere plekken gaan broeden, kan je nestkasten plaatsen waar ze wel welkom zijn. Om meeuwen van je dak weg te houden vermijd je best hoekjes en kanten waar gemakkelijk nesten tegen gebouwd kunnen worden.

Schouwen zijn een erg aantrekkelijke plaats voor kauwen om nesten te bouwen. Door ten laatste in februari een metalen (bij voorkeur inox) roostertje te plaatsen op de rookgaten, blijft je schouw kauwvrij. De maaswijdte mag max. 3 cm bedragen, anders wringen de vogels zich er toch doorheen. In het verleden werd vaak gaasdraad gebruikt om de gaten af te schermen, maar die bleek niet bestand tegen de krachtige snavel van de vindingrijke vogels. Zorg ervoor dat je het rooster stevig vast maakt.

Prijs	Effect	Moelijkheid
€(€€€€€)		

• Schade aan gebouwen door duiven, kraaiachtigen, meeuwen

B. NESTELN BELETTEN

De hoge daken van huizen of flats vormen ideale broedplaatsen voor bepaalde vogels. Controleer daarom regelmatig je dak en verwijder het potentiële nestmateriaal (takjes, veren, etc) zo snel mogelijk. Volharden de vogels in de boosheid, dan kan je bijkomende maatregelen treffen. Door scherpe voorwerpen of pinnen te monteren of sterke dunne draden te spannen, voorkom je dat de vogels jouw eigendom als broedplaats kiezen. Zorg er steeds voor dat bij het spannen van draden de draden goed zichtbaar zijn voor de vogels zodat ze er niet in verstrikken. Let wel op, want de nesten, eieren en dieren zelf van veel vogelsoorten zijn beschermd!

Prijs	Effect	Moelijkheid
€ €		

- *Schade aan gebouwen door meeuwen*

Kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus graellsii*)
©VildaPhoto | Yves Adams

C. NIET VOEDEREN

Wanneer je dieren die overlast veroorzaken te eten geeft, blijven ze trouw terugkomen. Vermijd het zomaar rondstrooien van (keuken)afval en brood. Dit kan voor problemen zorgen en ongewenste gasten, zoals ratten, aantrekken. Vaak is ook voederen op openbare plaatsen niet toegestaan. Het voederen van tuinvogels in de winter kan uiteraard geen kwaad.

Prijs	Effect	Moelijkheid
-		

- *Hinder door duiven, meeuwen*

D. ZANDCOATING

De stammen van je bomen behandelen met een zandcoating, bespaart je een pak kopzorgen. De korrelige structuur van de zandcoating geeft een onaangenaam gevoel bij het eten. Dit zorgt ervoor dat dieren elders hun voedsel gaan zoeken. Gebruik een zandcoating enkel bij bosbouw en fruitteelt en let er op dat je het product aanbrengt volgens de productvoorschriften.

Prijs	Effect	Moelijkheid
€ €		

- *Schade aan bossen en fruitboomgaarden door konijnen, hazen, edelherten, damherten, reeën*

4. DOOR DE DIEREN TE VERJAGEN

De boosdoeners weggagen klinkt ouderwets, maar blijft een erg efficiënte manier om je eigendom schadevrij te houden.

In bepaalde situaties is het verboden om beschermde soorten te verjagen. Wanneer het een negatieve impact kan hebben op de populatie van die soorten, heb je een vergunning nodig.

Bij het verjagen van algemeen voorkomende soorten is er zelden sprake van een betekenisvolle verstoring van de soort. Een vergunning is dan niet nodig. Voor meer informatie hierover kan je contact opnemen met de Provinciale Dienst van het Agentschap voor Natuur en Bos. De contactgegevens vind je achteraan in dit boek.

Vogelverschrikker ©VildaPhoto | Yves Adams

A. VERJAGING DOOR DE MENS

Ongenode gasten zelf verjagen, is een erg intensieve, maar doeltreffende methode. De meeste wilde dieren zijn erg schuw en kiezen bij het minste teken van menselijke aanwezigheid resoluut het hazenpad. Spijtig genoeg is het onmogelijk om alles constant in de gaten te houden, wat flink afbreuk doet aan het effect van deze afschrikmethode.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€(€€€€€)		

- Schade aan gewassen door duiven, eenden, ganzen, zwanen, kraaiachtigen, waterhoenen, meerkoeten, meeuwen
- Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers
- Schade aan gebouwen door duiven, kraaiachtigen, meeuwen

B. VERJAGING DOOR EEN WAAKHOND

Honden bewaken al sinds mensenheugenis de eigendom van hun baasjes. Een goed afgerichte viervoeter van een geschikt ras bezorgt ongewenst bezoek met veel plezier de schrik van zijn leven. Hou er rekening mee dat er tijd en moeite kruipt in het africhten en verzorgen van een hond.

- Schade aan gewassen door eenden, ganzen, zwanen, meeuwen, bevers, dassen, konijnen, hazen, everzwijnen, edeherten, damherten, reeën
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers
- Schade aan gebouwen door: meeuwen, marters en co, vossen
- Schade aan onder zich gehouden dieren door marters en co, vossen

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ € €		

B

Waakhond | ©Shutterstock

C. VERJAGING MET EEN ROOFVOGEL

Een valkenier herinnert veel vogelsoorten eraan dat ze niet de enige zijn die voedsel zoeken. Zijn afgerichte roofvogel scheert over je eigendom en jaagt boosdoeners de daver op het lijf. Zijn scherpe klauwen zorgen ervoor dat vogels ver uit de buurt blijven. Deze aanpak is uiteraard alleen doeltreffend wanneer de valkenier aanwezig is. Wanneer de kust veilig is, komen de vogels snel terug.

Als je er voor kiest om een valkenier in te schakelen, zoek dan iemand met de nodige kennis en ervaring. Zorg ervoor dat je werkt volgens de bestaande reglementering.

In deze situaties valt het gebruik van roofvogels onder de jachtreglementering. Om met een roofvogel dieren te verjagen, moet je dus contact opnemen met de plaatselijke jager.

Voor het verjagen van beschermde soorten neem je best contact op met de Provinciale Dienst van het Agentschap voor Natuur en Bos, want voor sommige soorten heb je een vergunning nodig. Je vindt de nodige gegevens in hoofdstuk IX.

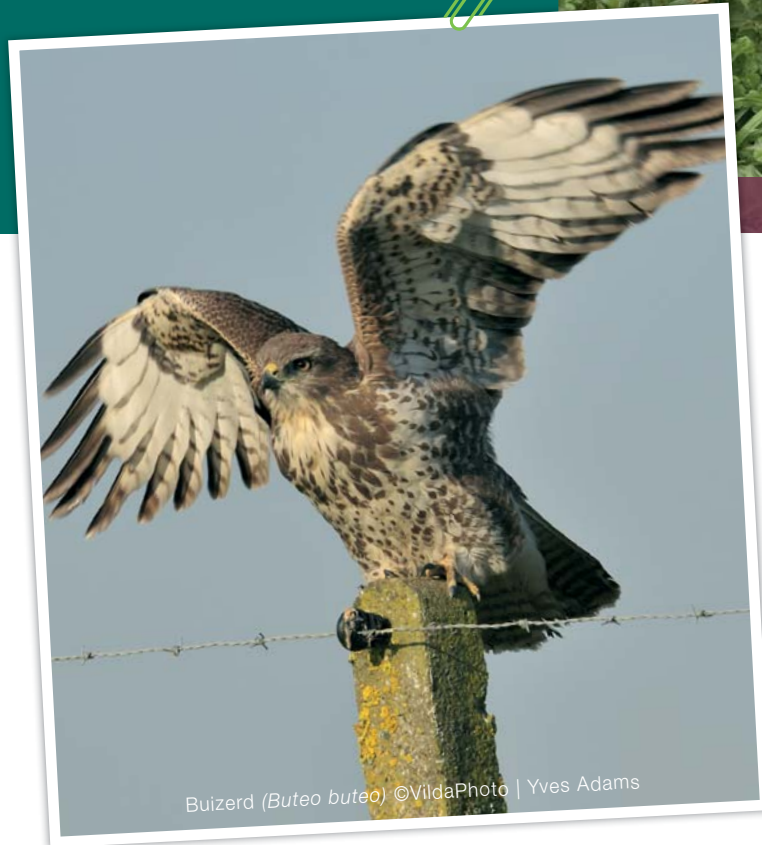
Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ € €		

- Schade aan gewassen door duiven, kraaiachtigen, eenden, ganzen, zwanen, meeuwen, bevers, dassen, konijnen, hazen, everzwijnen, edeherten, damherten, reeën
- Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers
- Schade aan fruitboomgaarden door kraaiachtigen, zangvogels
- Schade aan gebouwen door duiven, kraaiachtigen, meeuwen

5. DOOR JE OMGEVING AAN TE PASSEN

Voorkomen is beter dan genezen. Met enkele veranderingen in de omgeving, hou je ongenode gasten weg. Hieronder vind je verschillende manieren om je bezit op een resolute, maar diervriendelijke manier schadevrij te houden.

Buizerd (*Buteo buteo*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Das (*Meles meles*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

A. AANTREKKEN VAN ROOFVOGELS

Natuurlijke vijanden houden wild bezoek vanzelfsprekend op een afstand. Met een nestkast of een zitstok lok je roofvogels naar je eigendom. Als de vogel zich in jouw buurt nestelt en gaat jagen, zijn andere vogelsoorten meer op hun hoede en gaan elders op zoek naar voedsel.

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€		

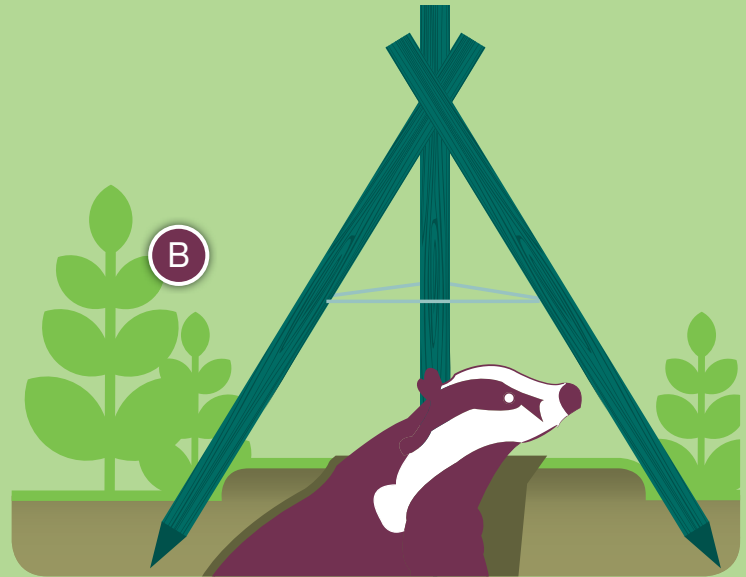

- Schade aan gewassen door duiven
- Schade aan fruitboomgaarden door zangvogels
- Schade aan gebouwen door duiven

B. UITRASTEREN VAN DASSENPIJPEN

Met een afrastering rond de in- en uitgang van zijn burcht en dassenpijpen kan je heel wat schade voorkomen. Een driepikkel met een omheining belet dat koeien hun poten breken of dat tractoren vast komen te zitten in de onderaardse gangen. Zorg er voor dat de das na het plaatsen van de omheining, nog steeds vlot in en uit zijn burcht kan. Het is immers niet de bedoeling dat de das bij de burens een nieuwe burcht gaat graven.

<ul style="list-style-type: none"> Schade aan vee door dassen 		
Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

C. OOGSTRESTEN VERWIJDEREN

Als je oogstresten goed inwerkt of opruimt, valt er voor het wild niets te rapen. Ze worden zo verplicht hun honger ergens anders te stillen. Vooral everzwijnen, houtduiven en kraaiachtigen hou je op deze manier bij je akkers vandaan.

<ul style="list-style-type: none"> Schade aan gewassen door duiven, kraaiachtigen, everzwijnen 		
---	--	--

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€		

D. GELIJKTIJDIG INZAAIEN

Je velden gelijktijdig inzaaien maakt het ongenode gasten moeilijker om veel schade te berokkenen. Ze stillen hun honger op één moment en trekken niet langer in zaaivolgorde van veld naar veld. Op die manier veroorzaken ze wat minder schade.

<ul style="list-style-type: none"> Schade aan gewassen door duiven, kraaiachtigen 		
--	--	--

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ € €		

E. ZAAIDIEPTE AANPASSEN

Dieper inzaaien maakt zaden moeilijker bereikbaar voor hongerige bezoekers. Het houdt wel enkele risico's in, want de kans dat het zaad kiemt wordt kleiner naarmate je dieper inzaait.

<ul style="list-style-type: none"> Schade aan gewassen door duiven, kraaiachtigen 		
--	--	--

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

Bever (*Castor fiber*) ©VildaPhoto | Rollin Verlinde

F. GRAAFSCHADE BEPERKEN MET MARTERGAAS

Gras overdekken met martergaas doet fanatieke gravers andere oorden opzoeken. Vooral de das kan met zijn sterke klauwen je perceel flink doen afzien. Met wat tijd en ijzerdraad los je erg veel op. Martergaas heeft een draaddikte van minstens 1,5 mm en een maaswijdte van maximum 4 cm. Zorg dat alles goed vast zit.

• *Schade aan gewassen door bevers, dassen*

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

G. NATUURLIJKE OEVERS

Met natuurlijke oevers kom je al een heel eind. Deze maatregel slaat twee vliegen in één klap. Rietkragen en andere begroeiing maken het water minder toegankelijk en vormen tegelijk een goede schuilplaats voor je vissen.

• *Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers*

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ (€ €)		

H. RIETKRAAG LANGS DE OEVER

Een dichte rietkraag langs de oever belemmert de vluchtweg van de meerkoet en het waterhoen. Zonder ontsnappingsplan voelen de diertjes zich niet veilig en blijven ze weg. Je oever wordt zo ook een pak natuurlijker. Een ecologische en mooie oplossing dus!

• *Schade aan gewassen door meerkoeten, waterhoenen*

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€		

I. VIS POTEN IN HET VOORJAAR

De aalscholverpopulatie is het kleinst in het voorjaar. Als je dan vis uitzet, verklein je de kans dat ze ten prooi vallen aan viseters.

• *Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers*

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

J. UITZETTEN VAN MINDER PREDATIEGEVOELIGE VIS

Vissen die groter zijn dan 40 cm of een hogere rug hebben, ontsnappen makkelijker aan viseters. Kies de vis die je uitzet goed uit, want zo vermijd je heel wat schade.

- *Schade aan visserij door aalscholvers, blauwe reigers*

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€ €		

Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*) ©VildaPhoto | Yves Adams

K. SNOEIEN OM TOEGANG TE BEPERKEN

Marters en vossen hebben niet veel nodig om bij je kippen te komen. Het snoeien van bomen en struiken veegt handige opstapjes onder hun pootjes vandaan en belet dat ze over een omheining heen kunnen.

- *Schade aan gebouwen door marters en co*
- *Schade aan onder zich gehouden dieren door marters en co, vossen*

Prijs	Effect	Moeilijkheid
€		

Vos (*Vulpes vulpes*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Nos (Vulpes vulpes) © Wildphoto | Rollin Verlinde

VI. BIJZONDERE JACHT EN BESTRIJDING

1. WANNEER MAG JE DIEREN BEJAGEN EN BESTRIJDEN?

Soms bieden alle mogelijke, niet-dodelijke maatregelen onvoldoende bescherming tegen schade door vogels en zoogdieren. Indien mogelijk, kan je overgaan tot bestrijding of bijzondere jacht.

Met bestrijding onderneem je stappen nadat je al schade leed. Bijzondere jacht heeft als doel schade te voorkomen. Beide zijn gebonden aan strenge regels.

Je kan niet elke soort bejagen of bestrijden. Bovendien moet je in de meeste gevallen de nodige maatregelen genomen hebben om de schade te voorkomen, voor je overgaat tot deze methodes.

©VildaPhoto | Yves Adams

A. BIJZONDERE JACHT

Strenge regels zorgen dat de jacht verloopt met respect voor het dier en zijn omgeving. Jagen mag enkel op bepaalde soorten en in de daaraan verbonden periodes. Meer over de jacht vind je bij het Jachtdecreet in het hoofdstuk wetgeving.

Bijzondere jacht is een uitbreiding van de gewone jacht. Het is in bepaalde situaties toegelaten om buiten het seizoen een bepaalde wildsoort te bejagen, met als enig doel een eigendom voor schade te behoeden. Om over te gaan tot bijzondere jacht moet je in het bezit zijn van een jachtverlof en geldig jachtplan.

Voor je overgaat tot bijzondere jacht, moet je in de meeste gevallen aantonen dat je de nodige maatregelen nam om schade te voorkomen.

De bijzondere jacht van de grauwe gans, de Canadese gans, de wilde eend, de smient, de houtduif, het konijn en de vos meld je minstens 24 uur op voorhand bij het ANB.

Voor het uitvoeren van bijzondere jacht op grofwild (everzwijnen en edel- en damherten) dien je een aanvraag in. Als je verzoek wordt toegestaan, bekom je een afschotplan bijzondere jacht grofwild. Pas hierna mag je overgaan tot de bijzondere jacht. Per geschoten dier vul je een meldingsformulier in.

Gedetailleerde info en meldingsfiches vind je op www.natuurenbos.be/wildbeheer.

B. BESTRIJDING

Bestrijding houdt in dat je dieren verjaagt van de plaats waar ze schade veroorzaakten of doodt om verdere schade te voorkomen. Het spreekt voor zich dat dit pas gebeurt als er geen andere oplossing bestaat. Je kan enkel bepaalde soorten bestrijden en je moet de voorwaarden in acht nemen.

1. Bestrijding van jachtwildsoorten

Alle jachtwildsoorten waarop de jacht geopend is, kan je bestrijden. Deze soorten worden verderop beschreven. Je vindt ze ook terug in het Jachtopeningsbesluit van datum 2013 (zie hoofdstuk VIII).

Hierbij moet je rekening houden met de volgende voorwaarden:

- ▶ Je hebt de nodige maatregelen uitgevoerd om verdere schade te voorkomen (dit hoeft niet voor damhert en edelhert).
- ▶ Je kan enkel overgaan tot bestrijding wanneer je de houder van het jachtrecht van die bepaalde grond schriftelijk in gebreke stelt.
- ▶ Je bent in het bezit van een jachtverlof of je bent geslaagd in het jachtexamen. Ook sloot je een verzekering af tegen burgerlijke aansprakelijkheid, waarvan de waarborg gelijk is aan die voor het verkrijgen van een jachtverlof.
- ▶ Je gebruikt enkel wapens die voldoen aan de voorwaarden beschreven in de jachtregelgeving.
- ▶ Je bestrijdt enkel tussen het officiële uur van zonsopgang en het officiële uur van zonsondergang.

Elke vorm van bestrijding meld je minstens 24 uur op voorhand bij het Agentschap voor Natuur en Bos. Je bewijst je schade en toont aan dat er geen andere oplossingen voor handen zijn. Het ANB gaat dan na of de nodige maatregelen genomen werden om de schade te voorkomen (zie hoofdstuk V). Wanneer de bestrijdingsactiviteit toegekend wordt, kan het Agentschap voor Natuur en Bos toezicht houden en kan het de activiteit indien nodig verbieden.

Bijzondere veldwachters mogen het hele jaar door de aantallen van bepaalde wildsoorten reguleren. Die soorten vind je verder in dit handboek.

Gedetailleerde informatie en meldingsformulieren vind je op www.natuurenbos.be/wildbeheer.

2. Bestrijding van beschermde soorten

Om belangrijke schade aan professioneel geteelde gewassen te voorkomen, kan je het hele jaar door zwarte kraai, ekster en kauw bestrijden. Als het gaat om belangrijke schade aan professionele fruitteelt kan dit ook voor spreuuw en gaai, van 1 mei tot en met 31 oktober.

De bestrijding kan enkel uitgevoerd worden:

- ▶ Na schriftelijke toestemming van de eigenaar
- ▶ Met vuurwapens tussen het officiële uur van zonsopgang en het officiële uur van zonsondergang
- ▶ Met vuurwapens en munitie die voldoen aan de bepalingen van de jachtregelgeving, met reglementair gehouden roofvogels, met trechtersvallen voor bestrijding van kraai en ekster en met Larssen-kooien voor de bestrijding van ekster
- ▶ Door de eigenaar, huurder, exploitant of grondgebruiker van het terrein waar de bestrijding plaats vindt. De bestrijding kan met de toestemming van een van de voorgenoemde personen uitgevoerd worden door de houder van het jachtrecht, de bijzondere veldwachter of de houder van een geldig jachtverlof.

De bestrijding kan ten vroegste 24 uur na een melding van de intentie tot bestrijding aan de burgemeester van de gemeente waar de bestrijding plaats vindt en aan het provinciale hoofd van het Agentschap voor Natuur en Bos, uitgevoerd worden. Zowel de burgemeester als het Agentschap kunnen, mits motivatie, de bestrijding van beschermde soorten weigeren.

Gedetailleerde informatie en meldingsformulieren vind je op www.natuurenbos.be/wildbeheer.

2. SOORTEN

De mogelijkheid tot bijzondere jacht en/of bestrijding van elk dier ligt bij wet vast. Hieronder volgt een overzicht voor elke soort en de periode waarin je het dier eventueel mag bestrijden en/of bejagen. Deze periodes worden elke 5 jaar herzien. Actuele informatie vind je op www.natuurenbos.be/wildbeheer.

A. GROF WILD

	GEWONE JACHT	BIJZONDERE JACHT	BESTRIJDING DOOR BIJZONDERE VELDWACHTER	BESTRIJDING	VOORWAARDEN BIJZONDERE JACHT EN BESTRIJDING
DAMHERT	1 oktober tot en met 31 december	1 januari tot en met 30 september	✗	✓	-
EDELHERT	1 oktober tot en met 31 december	1 januari tot en met 30 september	✗	✓	-
EVERZWIJN	1 januari tot en met 14 juli 1 augustus tot en met 31 december	1 januari tot en met 31 december	✓	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd
REE	Geiten en kalveren: 1 januari tot en met 31 maart Bokken: 1 mei tot en met 14 september	✗	✗	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd

B. KLEIN WILD

	GEWONE JACHT	BIJZONDERE JACHT	BESTRIJDING DOOR BIJZONDERE VELDWACHTER	BESTRIJDING	VOORWAARDEN BIJZONDERE JACHT EN BESTRIJDING
HAAS	15 oktober tot en met 31 december	✗	✗	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd

C. WATERWILD

	GEWONE JACHT	BIJZONDERE JACHT	BESTRIJDING DOOR BIJZONDERE VELDWACHTER	BESTRIJDING	VOORWAARDEN BIJZONDERE JACHT EN BESTRIJDING
CANADESE GANS	15 augustus tot en met 31 maart	1 februari tot en met 28/29 februari en 15 juli tot en met 14 augustus	✗	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd
GRAUWE GANS	15 augustus tot en met 30 september	15 juli tot en met 14 augustus	✗	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd
SMIENT	✗	15 oktober tot en met 14 november (enkel bij schade aan andere landbouwteelten dan permanent grasland)	✗	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd
WILDE EEND	15 augustus tot en met 31 januari	15 juli tot en met 14 augustus	✗	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd

Bestrijding of bijzondere jacht van kolgans, meerkoet, (kleine) rietgans en waterhoen is niet toegestaan.

D. OVERIG WILD

	GEWONE JACHT	BIJZONDERE JACHT	BESTRIJDING DOOR BIJZONDERE VELDWACHTER	BESTRIJDING	VOORWAARDEN BIJZONDERE JACHT EN BESTRIJDING
HOUTDUIF	15 september tot en met 28/29 februari	1 maart tot en met 14 september	✓	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd
KONIJN	15 augustus tot en met 28/29 februari	1 maart tot en met 14 augustus	✓	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd
VOS	15 oktober tot en met 28/29 februari	15 mei tot en met 14 oktober	✓	✓	Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd

Bestrijding of bijzondere jacht van boommarter, bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel is niet toegestaan.

Vogelverschrikker ©VildaPhoto | Lars Soerink

Ekster (*Pica pica*) ©VildaPhoto | Yves Adams

E. KRAAIACHTIGEN EN SPREEUW

	BESTRIJDING	VOORWAARDEN BESTRIJDING
EKSTER	<i>Het hele jaar door, bij schade aan professionele gewassen</i>	<i>Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd</i>
GAAI	<i>1 mei tot en met 31 oktober, enkel bij schade aan professionele fruitteelt</i>	<i>Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd</i>
KAUW	<i>Het hele jaar door, bij schade aan professionele gewassen</i>	<i>Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd</i>
SPREEUW	<i>1 mei tot en met 31 oktober, enkel bij schade aan professionele fruitteelt</i>	<i>Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd</i>
ZWARTE KRAAI	<i>Het hele jaar door, bij schade aan professionele gewassen</i>	<i>Minstens een van de verplichte maatregelen uitgevoerd</i>

Je bestrijdt alleen tussen het officiële uur van zonsopgang en het officiële uur van zonsondergang. Bestrijding van roeken en bonte kraai is niet toegestaan.

3. HOE NEEM JE CONTACT OP MET WILDBESTRIJDERS?

Je vindt de contactgegevens van de wildbeheereenheden op de website van ANB: www.natuurenbos.be.

Bunzing (Mustela putorius) | ©VidaPhoto | Rollin Verlinde

VII. SCHADEVERGOEDING VOOR SCHADE DOOR SOORTEN

Het herstel en de opleving van de Vlaamse natuur is best wel een succes te noemen. Maar ook succesverhalen brengen uitdagingen met zich mee. Als hongerige dieren zich op jouw terrein bevinden, veroorzaakt dat mogelijk hinder of schade. Als je zelf de nodige maatregelen nam om schade te vermijden, kom je mogelijk in aanmerking voor een schadevergoeding.

Veegschade door ree ©VildaPhoto | Rollin Verlinde

Schade door bevers ©VildaPhoto | Yves Adams

1. WELKE SCHADE KOMT IN AANMERKING?

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen schade die veroorzaakt wordt door jachtwildsoorten en schade door beschermde soorten.

Jachtwildsoorten (zie VI.2, A-D in dit handboek):

Bij schade aan gewassen, vee, bos, waters en andere goederen kom je in aanmerking voor een vergoeding als:

- ▶ Het gaat om schade door een soort waarop de jacht of bijzondere jacht het gehele voorbije jaar niet geopend was.
- ▶ Het gaat om schade door een soort waarop de jacht wel geopend is, maar die afkomstig is uit een gebied in natuurbeheer bij de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging waarin de jacht en ook bestrijding niet toegestaan zijn.

- ▶ Het gaat om schade van meer dan 300 euro.
- ▶ Je de nodige maatregelen nam om de veroorzaakte schade te voorkomen.

Beschermde soorten:

Je komt bij schade aan gewassen, vee, bos en visserij in aanmerking voor een vergoeding als:

- ▶ Het gaat om schade van meer dan 300 euro.
- ▶ Je de nodige maatregelen nam om de veroorzaakte schade te voorkomen.

Schade door kraaien, kauwen en eksters aan gewassen en door gaaien en spreeuwen aan professionele fruitteelt komt niet in aanmerking voor een vergoeding.

2. BIJKOMENDE VOORWAARDEN

Je dient een schadedossier in via het e-loket op www.natuurenbos.be of op een standaardformulier (zie verder).

Om recht te hebben op een vergoeding, moet je het verband aantonen tussen de geleden schade en de soort. Daarom dien je best zo snel mogelijk na het vaststellen van de schade een dossier in. Je hebt hiervoor maximum 12 werkdagen de tijd.

Voor het vaststellen van de schade heb je 14 kalenderdagen de tijd.

3. HOE DIEN IK EEN SCHADEDOSSEIER IN?

1 Check of je in aanmerking komt voor een schadevergoeding

- ▶ Kijk of de soort die je schade berokkende, voorkomt in dit handboek.
- ▶ Om bij schade aan landbouwgronden, teelten, gewassen of vee een geldig dossier in te dienen, moet je een geregistreerde landbouwer zijn.
- ▶ Schade aan goederen door beschermde soorten komt niet in aanmerking voor een schadevergoeding.
- ▶ Controleer in dit handboek of op www.natuuralsgoedebeur.be welke maatregelen je verplicht moest treffen om de schade te voorkomen. Kijk of je één van deze maatregelen nam en of je deze op de juiste manier hebt uitgevoerd.
- ▶ Verzamel de bewijsstukken van de schade en van de genomen maatregelen.
- ▶ Bereken en bewijs de omvang van de schade. Deze moet minstens €300 bedragen om schadevergoeding te krijgen.

2 Dien je schadedossier binnen de 12 werkdagen in

- ▶ Gebruik bij voorkeur het e-loket op www.natuurenbos.be/eloket. Beantwoord alle vragen onder 'Formulier aanvragen > schade door soorten > aanvraag schadevergoeding'.
- ▶ Verkiez je een papieren formulier, download dan het standaardformulier op www.natuurenbos.be onder de rubriek formulieren. Vul alle vakjes in drukletters in.
- ▶ Verzamel de verplichte bijlagen:
 - ▶ Kadastrale gegevens (enkel voor papieren formulier)
 - ▶ Kopie van de verzamelaanvraag (indien van toepassing)
 - ▶ Kopie van pacht- of huurovereenkomst (indien van toepassing)
 - ▶ Identificatieregister of -fiche landbouw (indien van toepassing)
 - ▶ Foto's van de schade
- ▶ Dien je schadedossier in:
 - ▶ Ofwel digitaal via het e-loket op de website van het ANB op www.natuurenbos.be.
 - ▶ Ofwel op papier via aangetekende brief tegen afgifte ontvangstbewijs naar de Provinciale Dienst van het Agentschap voor Natuur en Bos (zie adres formulier).

3 Ontvang binnen de 12 werkdagen antwoord

Binnen de 12 werkdagen ontvang je een ontvangstbevestiging met één van de volgende mogelijke antwoorden:

- ▶ U komt niet in aanmerking voor een vergoeding (en de reden daarvoor).
- ▶ Uw dossier is niet volledig. U krijgt 10 kalenderdagen om de ontbrekende stukken te bezorgen.
- ▶ Uw dossierbeheerder zal spoedig contact opnemen voor de planning van een plaatsbezoek.

Waterhoen (*Gallinula chloropus*) ©VildaPhoto | Yves Adams

Kolgans (*Anser albifrons*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

4 Toon je dossierbeheerder en de aangestelde experts je schade

Om je dossier af te werken, wordt een plaatsbezoek georganiseerd.

- ▶ Je dossierbeheerder neemt contact op met jou en de nodige experts om een geschikt moment af te spreken.
- ▶ Ter plaatse bekijken jullie samen:
 - ▶ Of de schade veroorzaakt is door de vermoede soorten (opgegeven in het schadedossier).
 - ▶ Of de verplichte maatregelen ter voorkoming van de schade juist werden uitgevoerd.
 - ▶ Of de omvang van de schade geraamd kan worden door de deskundige.

5 Controleer het verslag van het plaatsbezoek

- ▶ Binnen de 10 werkdagen ontvang je het verslag van het plaatsbezoek.
- ▶ Je krijgt 10 werkdagen de tijd om eventuele opmerkingen door te geven. Dit kan:
 - ▶ Door je opmerkingen digitaal in te dienen via het e-loket op www.natuurenbos.be (als je je dossier digitaal hebt ingediend).
 - ▶ Door je opmerkingen in vak II op het verslag te noteren en het formulier terug te bezorgen aan de Provinciale Dienst (adres staat vermeld op het verslag).

6 Ontvang het eindverslag en je eventuele schadevergoeding

Het plaatsbezoek geeft uitsluitel of je recht hebt op een schadevergoeding of niet. Binnen de 30 werkdagen krijg je het eindverslag toegestuurd. (40 dagen in geval van een tweede plaatsbezoek).

Er zijn 4 mogelijkheden:

- 1 Je dossier wordt geweigerd en je ontvangt geen schadevergoeding. De redenen voor de weigering staan vermeld in het eindrapport.
- 2 Je dossier wordt goedgekeurd. De omvang van de schade is tijdens het plaatsbezoek bepaald. De toegekende vergoeding staat binnen de 2 maanden op het aangegeven rekeningnummer.
- 3 Je dossier wordt goedgekeurd. De omvang van de schade was niet ter plaatse te ramen en vereist een tweede plaatsbezoek vlak voor de oogst. Je krijgt het verzoek die datum een week op voorhand te signaleren. Het proces gaat dan opnieuw verder vanaf stap 4.
- 4 De omvang van de schade is niet ter plaatse te ramen en een expert moet advies geven. In dat geval krijg je het eindrapport pas zes maanden na het plaatsbezoek toegestuurd. De toegekende vergoeding staat 2 maanden daarna op het aangegeven rekeningnummer.

7 Niet akkoord met de eindbeslissing

Wanneer je niet akkoord gaat met de eindbeslissing in je dossier, heb je twee mogelijkheden. Je kan:

A Een herziening van je dossier aanvragen

Werd er een vergissing gemaakt bij het berekenen van het schadebedrag? Dan kan je tot 2 jaar na de ontvangst van de eindbeslissing bij de behandelende ambtenaar van de Provinciale Dienst van het ANB beroep aantekenen. Hiervoor richt je een aangetekend schrijven aan de ambtenaar die de eindbeslissing nam. De beslissing rond de aangevraagde herziening ontvang je binnen de 30 werkdagen per aangetekend schrijven.

Wanneer het herberekende bedrag meer bedraagt dan het initiële bedrag, wordt het verschil binnen

de 2 maanden op het door jou aangegeven rekeningnummer overgeschreven. Is het herrekenende bedrag lager, dan moet je het verschil binnen de 3 maanden na de ontvangst van de beslissing op de aangegeven rekening overmaken.

B Beroep aantekenen tegen de eindbeslissing

Als je niet akkoord gaat met de toegekende schadevergoeding, kan je binnen de 30 dagen na de ontvangst van de eindbeslissing bij de bevoegde minister beroep aantekenen. Hiervoor richt je een aangetekend schrijven aan het Afdelingshoofd Beleid van de Centrale Diensten van het Agentschap voor Natuur en Bos, Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel. U krijgt hiervan een ontvangstbevestiging.

Je vindt de eindbeslissing van de minister binnen de 60 dagen na ontvangst van de bevestiging van het ingediende beroep in de bus. Wanneer het bedrag van de vergoeding in beroep hoger is dan het in eerste aanleg vastgestelde bedrag, wordt het verschil binnen de drie maanden op het door jou aangegeven rekeningnummer overgeschreven. Is het bedrag lager, dan moet je het verschil binnen de 3 maanden na ontvangst van de beslissing op de aangegeven rekening overmaken.

Vos (*Vulpes vulpes*) ©VildaPhoto | Yves Adams

8 Veel gehoorde vragen

1 Hoe blijf ik op de hoogte van de status van mijn dossier?

Als je jouw dossier digitaal indient via het e-loket, kan je daar ook de status ervan terugvinden. De contactgegevens van je dossierbeheerder staan er netjes bij. Voor de opvolging van dossiers die ingediend werden via een aangetekend schrijven, kan je terecht bij de Provinciale Dienst van het ANB. De contactgegevens vind je achteraan in dit boek.

2 Hoe wordt mijn schadevergoeding berekend?

► Bij schade aan gronden met landbouw- of tuinbouwbestemming (enkel voor professionele landbouwers):

De schadevergoeding is gelijk aan de kost van de wedersamenstelling volgens de normale staat van vruchtbaarheid voor deze gronden.

► Bij schade aan teelten en oogsten (enkel voor professionele landbouwers):

A De schadevergoeding is gelijk aan de standaardopbrengst van de betrokken teelt in het landbouwgebied. Die wordt bepaald kort na de oogst van het betreffende gewas. De geleden wildschade of schade door een beschermd soort wordt uitgedrukt als een percentage van de waarde die mocht verwacht worden van de betrokken teelt of oogst indien deze wildschade of schade door een beschermd soort niet was opgetreden, na aftrek van de eventueel niet-gedane kosten.

B Voor eenjarige teelten wordt de schade geraamd op het moment van de oogst. Verkiest de landbouwer om de stukken van het perceel die schade leden opnieuw in te zaaien? Dan wordt de schade berekend als het verschil tussen de verwachte opbrengst van het initiële gewas, verminderd met de opbrengst van het opnieuw ingezaaide gewas en vermeerderd met de kosten van het opnieuw zaaien en gebruiksklaar maken van de grond.

► Bij schade aan voor landbouw nuttige dieren (enkel voor professionele landbouwers):

De vergoeding voor schade aan voor landbouw nuttige dieren wordt berekend volgens de gemiddelde marktprijzen die gelden onmiddellijk voor de dag van het optreden van de wildschade of schade door een beschermd soort.

► Bij schade aan bosaanplantingen (voor alle eigenaars):

- A** De schadevergoeding voor schade aan bosaanplantingen is gelijk aan de herbeplantingskosten en andere kosten van wedersamenstelling van het goed in zijn staat van uitbating, OF:
- B** De raming van de schade wordt uitgedrukt als een percentage van de waarde van de te verwachten eindopbrengst onder normale omstandigheden.

► Bij schade aan andere goederen (enkel schade door jachtwild, voor alle eigenaars):

De raming van de schade wordt bepaald op basis van de normale kosten van herstelling, wederopbouw of wedersamenstelling van de geteisterde goederen, rekening houdende met de herbruikbare delen of elementen en na aftrek van de waardevermindering ten gevolge van normale slijtage.

Na berekening van de schade wordt het eigen risico berekend. Je betaalt zelf 5% of minstens €250 van de totale geleden schade. Bovendien moet je aantoonbare schade minstens €300 bedragen om recht te hebben op een schadevergoeding. Het 'eigen risico' wordt van het schadebedrag afgetrokken. Als je in één jaar meerdere schadedossiers indient, worden de bedragen opgeteld en wordt het eigen risico berekend op het totaalbedrag.

Dambert (Dama dama) ©VidaPhoto | Lars Soerink

VIII. WETGEVING

 Haas (*Lepus europaeus*) ©VildaPhoto | Yves Adams

 Grauwe gans (*Anser anser*) ©VildaPhoto | Yves Adams

1. HET JACHTDECREET VAN 24 JULI 1991

A. INLEIDING

Het Jachtdecreet zorgt ervoor dat de jacht veilig en duurzaam verloopt met respect voor mens, dier en milieu. Het bepaalt op welke diersoorten je mag jagen, wanneer dit moet gebeuren en aan welke voorwaarden de jacht moet voldoen.

De bepalingen van het jachtdecreet worden verder uitgewerkt in 4 uitvoeringsbesluiten:

- 1 Het Jachtopeningsbesluit, waarin alle openingstijden van de gewone jacht en de bijzondere jacht worden weergegeven.
- 2 Het Jachtvoorwaardenbesluit, waarin de voorwaarden voor de jacht worden beschreven.

- 3 Het Jachtadministratiebesluit, dat alle administratieve bepalingen bevat.
- 4 Het Soortenschadebesluit, dat de vergoedingen voor schade door jachtwild en beschermde soorten regelt.

Het volledige jachtdecreet, de uitvoeringsbesluiten en de nodige formulieren vind je terug op www.natuurenbos.be/wildbeheer.

B. JACHTWILDSOORTEN EN JACHTTIJDEN

Jagen mag enkel op bepaalde soorten. We onderscheiden vier groepen. De dieren verzameld onder de categorieën grof wild, klein wild, waterwild en overig wild, vind je terug in het hoofdstuk over bestrijding en bijzondere jacht.

De Vlaamse overheid bepaalt elke vijf jaar de data waarop je elke jachtwildsoort mag bejagen. Voor veel soorten wordt een afschotplan opgesteld. Voor actuele informatie over de openingstijden van de jacht raadpleeg je best www.natuurenbos.be/wildbeheer.

C. JACHTVERLOF, JACHTRECHT EN JACHTMIDDELEN

Het wie, waar en hoe van de jacht wordt gedetailleerd beschreven. Als je met een geweer jaagt, heb je een jachtverlof nodig. De Vlaamse regering organiseert hiervoor een jachtexamen. Het verlof is persoonlijk en blijft één jaar geldig.

Wanneer je in een gebied gaat jagen, moet je ófwel in het bezit zijn van het jachtrecht op dat terrein, ófwel de uitdrukkelijke toestemming krijgen van de eigenaar of zijn jachtrechteigenaar. Ook toegestane jachtmiddelen passeren de revue in het jachtdecreet. Zo is het onder andere verboden om te jagen met netten, stroppen, strikken, lokaas of giftige stoffen.

D. UITZONDERINGEN

In bepaalde omstandigheden kan je een afwijking van de Vlaamse jachtwetgeving aanvragen. Dergelijke uitzonderingen hangen vast aan een aantal strenge voorwaarden. Je kan een afwijking aanvragen in de volgende gevallen:

- ▶ Wanneer de volksgezondheid of de openbare veiligheid in het gedrang komt.
- ▶ Bij dwingende redenen van groot openbaar belang (niet voor vogelsoorten).
- ▶ Om het luchtverkeer veilig te houden
- ▶ Wanneer wilde fauna, flora of natuurlijke habitats in gevaar zijn.
- ▶ Met als doel bij te staan in onderzoek of onderwijs, reproductie of herintroductie.
- ▶ Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken soortenaantallen te reguleren.

Je moet je aanvraag voldoende motiveren en aantonen dat er geen andere oplossingen mogelijk zijn.

Bezorg je aanvraag tot afwijken aan de Centrale Diensten van het Agentschap voor Natuur en Bos op het volgende adres:

Agentschap voor Natuur en Bos
 Cel Gebiedsgericht en Soortenbeleid
 Koning Albert II-laan 20, bus 8
 1000 BRUSSEL
 soortencel.anb@lne.vlaanderen.be

Hiervoor gebruik je een standaardformulier. Dat vind je op www.natuurenbos.be/formulieren onder de naam 'Aanvraag van een afwijking op de jachtregelgeving'.

Elke toegestane aanvraag moet jaarlijks gerapporteerd worden.

Ree (*Capreolus capreolus*) © Shutterstock

2. HET JACHTOPENINGSBESLUIT

A. INLEIDING

Het Jachtopeningsbesluit bepaalt wanneer je op welke soort wild mag jagen. De tijden voor zowel gewone als bijzondere jacht staan gedetailleerd beschreven. Ook eventuele uitzonderingen passeren de revue. Elke vijf jaar herziet de Vlaamse overheid dit besluit.

Je vindt het volledige besluit terug op www.natuurenbos.be/wildbeheer.

B. OPENINGSTIJDEN GEWONE JACHT

De data waarop je kan jagen staan uitvoerig in het besluit beschreven. Alle soorten waarop de jacht open is, kunnen bejaagd worden. Het besluit behandelt grof wild, klein wild, waterwild en overig wild.

C. OPENINGSTIJDEN BIJZONDERE JACHT

Bijzondere jacht is een uitbreiding van de gewone jacht en kan op een beperkt aantal soorten. De openingstijden voor de bijzondere jacht vind je in het Jachtopeningsbesluit. De voorwaarden waaronder bijzondere jacht kan uitgevoerd worden, staan beschreven in het Jachtvoorwaardenbesluit.

3. HET JACHTVOORWAARDENBESLUIT

A. INLEIDING

In het Jachtvoorwaardenbesluit staat per soort beschreven aan welke voorwaarden de jacht moet voldoen. Hierdoor verloopt de jacht met respect voor mens, dier en de omgeving.

Het besluit bepaalt per soort waar, met welke wapens en op welk tijdstip van de dag er mag gejaagd worden. Alle verboden jachtmethoden en uitzonderingen worden beschreven. Zo is en blijft alles duidelijk.

Meer info en de volledige teksten, vind je op www.natuurenbos.be/wildbeheer

B. ALGEMENE VOORWAARDEN

Een weidelijke jager oefent op een verantwoordelijke manier zijn functie uit. Je jaagt met respect voor het dier, de mens en het milieu. Veiligheid is het codewoord. De algemene voorwaarden in het Jachtvoorwaardenbesluit leggen de manier van jagen, de wijze van bijzondere jacht en de jacht in vogelrijke gebieden vast.

C. SPECIFIEKE VOORWAARDEN

Voor elke diersoort gelden specifieke jachtvoorwaarden. Deze staan per jachtwildsoort beschreven. Jagen op grof wild, klein wild, waterwild, overig wild is steeds gebonden aan strenge regels. Dit om alles veilig te laten verlopen.

Everzwijn (*Sus scrofa*) ©VildaPhoto | Yves Adams

4. HET SOORTENSCHADEBESLUIT

De procedure om bij schade een vergoeding aan te vragen, staat gedetailleerd beschreven in het Soortenschadebesluit. De te volgen stappen vind je in het vorige hoofdstuk. Belangrijk om te weten is dat je niet zomaar een vergoeding kan krijgen. Enkel bij schade door beschermde soorten, jachtwildsoorten waarop de jacht niet geopend is of jachtwildsoorten die uit een natuurgebied afkomstig zijn waarin jacht en bestrijding niet zijn toegestaan, komt de overheid mogelijk tussenbeide.

De juridische grond voor het Soortenschadebesluit vind je terug in Art. 25 van het Jachtdecreet en in Art. 52 van het Natuurdecreet. Het Jachtdecreet behandelt enkel schade door jachtwildsoorten, terwijl in het Natuurdecreet schade door beschermde soorten aan bod komt.

Meer info vind je op www.natuurenbos.be/schade.

5. HET SOORTENBESLUIT

A. INLEIDING

Het Soortenbesluit reguleert het beschermen en beheren van onze verschillende dier- en plantensoorten en belet dat exotische soorten die schade en overlast kunnen veroorzaken bij ons uitgezet worden.

De op maat gesneden bepalingen gelden voor:

- ▶ Inheemse soorten
- ▶ Uitheemse vogelsoorten die van nature in het wild voorkomen op het grondgebied van de Europese Unie.
- ▶ Andere uitheemse diersoorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrictlijn of in bijlage II van het verdrag van Bern.
- ▶ Overige uitheemse soorten, meer bepaald de introductie van specimens van die soorten in het wild of de toepassing van beheerregelingen met betrekking tot in het

wild voorkomende populaties ervan. De Vlaamse regering hield hierbij steeds rekening met de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn.

Het volledige Soortenbesluit en de nodige formulieren vind je terug op www.natuurenbos.be.

B. SOORTENBESCHERMING

Onze fauna en flora wordt nauwlettend in het oog gehouden. De overheid brengt ze onder in verschillende categorieën om de juiste beschermingsstatus te kunnen toewijzen. Sommige soorten worden beschermd, bij andere is dit niet nodig. In het luik soortenbescherming staat beschreven hoe we wel en niet moeten omgaan met beschermde dier- en plantensoorten. Bovenop de bescherming kan de overheid beslissen om voor bepaalde soorten actief maatregelen te nemen om de soort te behouden. Sensibiliseren, subsidiëren en inrichtingsmaatregelen nemen zijn daarbij geen uitzondering.

C. SOORTENBEHEER

Soortenbeheer gebeurt op advies van het ANB. Wanneer blijkt dat het beschermen van een soort of een groep soorten niet afdoende is, kan de overheid extra maatregelen treffen. Dit kan ook om schade door wilde dieren te voorkomen. Voor sommige soorten wordt er een beheerregeling opgemaakt, voor andere soorten is het voldoende om een individuele afwijking van de verbodsbepalingen te verlenen.

D. OPVANGCENTRA EN HOUDEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

De Vlaamse overheid kan opvangcentra voor wilde dieren erkennen. Daarvoor moeten de opvangcentra aan enkele voorwaarden voldoen. Deze voorwaarden en andere richtlijnen komen uitvoerig aan bod in het Soortenbesluit. Ook het houden van beschermde dieren is onderhevig aan een strenge reglementering.

E. AFWIJKINGEN

In bepaalde omstandigheden is het mogelijk om af te wijken van de Vlaamse wetgeving over soortenbescherming. Het is onder andere verboden om beschermde soorten te vangen, te doden en hun voortplantingsplaatsen te vernietigen. Wil je hiervan afwijken, dan moet je daarvoor toestemming vragen.

Je kan een afwijking aanvragen:

- ▶ Wanneer de volksgezondheid of de openbare veiligheid in het gedrang komt.
- ▶ Bij dwingende redenen van groot openbaar belang (niet voor vogels).
- ▶ Om het luchtverkeer veilig te houden.
- ▶ Om belangrijke schade te voorkomen aan gewassen, vee, bossen, visserij (alle beschermde soorten) en andere goederen (niet voor vogels).
- ▶ Wanneer wilde fauna, flora of natuurlijke habitats in gevaar zijn.
- ▶ Met als doel bij te staan in onderzoek of onderwijs, reproductie of herintroductie.
- ▶ Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken soortenaantallen te reguleren.

Je moet je aanvraag voldoende motiveren en aantonen dat er geen andere oplossingen mogelijk zijn.

Een afwijking van het Soortenbesluit aanvragen, doe je bij het Agentschap voor Natuur en Bos. Je doet dit op volgende adres:

Agentschap voor Natuur en Bos
Cel Gebiedsgericht en Soortenbeleid
Koning Albert II-laan 20, bus 8
1000 BRUSSEL
soortencel.anb@lne.vlaanderen.be

Gebruik hiervoor het standaardformulier dat je vindt op www.natuurenbos.be/formulieren onder de naam 'Aanvraag van een afwijking op de soortenregelgeving'.

Elke toegestane aanvraag moet jaarlijks gerapporteerd worden.

IX. NUTTIGE CONTACTGEGEVENS

	<p>ANB – Antwerpen Anna Bijnsgebouw • Lange Kievitstraat 111/113 bus 63 • 2018 ANTWERPEN Tel. 03 224 62 62 - Fax 03 224 60 90 jacht.ant.anb@vlaanderen.be</p>
	<p>ANB – Limburg Koningin Astridlaan 50 bus 5 • 3500 HASSELT Tel. 011 74 24 50 - Fax 011 74 24 99 jacht.lim.anb@vlaanderen.be</p>
	<p>ANB – Oost-Vlaanderen Virginie Lovelinggebouw • Koningin Maria-Hendrikaplein 70/73 • 9000 GENT Tel. 09 276 20 00 - Fax 09 276 20 05 jacht.ovl.anb@vlaanderen.be</p>
	<p>ANB – Vlaams-Brabant Diestsepoort 6 bus 75 • 3000 LEUVEN Tel. 016 66 63 00 - Fax 016 66 63 05 jacht.vbr.anb@vlaanderen.be</p>
	<p>ANB – West-Vlaanderen Koning Albert I-laan 1.2 bus 74 • 8200 BRUGGE Tel. 050 24 77 40 - Fax 050 24 77 45 jacht.wvl.anb@vlaanderen.be</p>
	<p>Departement Landbouw en Visserij - Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Koning Albert II laan 35, bus 40 • 1030 BRUSSEL Tel. 02 252 78 80 admin.adlo@lv.vlaanderen.be</p>
	<p>Hubertus Vereniging Vlaanderen Lambermontlaan 410 • 1030 BRUSSEL Tel. 02 242 00 45 info@hwv.be</p>
	<p>Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek - Onderzoeksdomein “Teelt en Omgeving” Burgemeester van Gansberghelaan 109, bus 1 • 9820 MERELBEKE Tel. 09 272 27 00 – Fax 09 272 27 01 PlantTO@ilvo.vlaanderen.be</p>
	<p>Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek - Onderzoeksgroep Faunabeheer Gaverstraat 4 • 9500 GERAARDSBERGEN Tel. 054 43 71 45 info@inbo.be</p>
	<p>Vogelbescherming Vlaanderen vzw Koetshuis - Stadspark • Walburgstraat 37 • 9100 SINT-NIKLAAS Tel. 03 296 26 80 info@vogelbescherming.be</p>

Colofon

Concept, copy & art: www.jusbox.be
Foto's: Shutterstock, VildaPhoto: Rollin Verlinde, Lars Soerink,
Yves Adams, Jeroen Mentens
Redactie: Sarah Roggeman
VU: Marleen Evenepoel
Depotnummer: D/2014/3241/199

Copyright tekst en tekeningen en foto's: Agentschap voor
Natuur en Bos
Uitgave: Agentschap voor Natuur en Bos
www.natuurenbos.be

Dit handboek schreven we niet alleen. Het kwam tot stand met de hulp van heel wat mensen. Voor hun kennis van zaken, tijd en inzet willen we hen hartelijk bedanken.

Werkten mee aan deze uitgave: Sarah Roggeman (ANB), Erik Wille (HVV), Gert Michiels (HVV), Geert Rombouts (ADLO), Frank Huysentruyt (INBO), Floris Verhaeghe (ANB West-Vlaanderen), Lesley Peeters (ANB Vlaams-Brabant), Wim Deblieer (ANB Limburg), Bert Van Gils (ILVO), Nicolas Brackx (Vogelbescherming Vlaanderen), Lieven De Stoppeleire (ABS), Hans De Schryver (ANB Antwerpen), Rudy Gotzen (BB), Wouter Mewis (ANB Oost-Vlaanderen), Ignace Deroo (BB), Thomas Debonnet (ANB West-Vlaanderen), Alain Dullen (ANB Oost-Vlaanderen), Kathleen Vanhuysse (HVV), Bert Verbist (ANB), Peter Symens (Natuurpunt), Jim Casaer (INBO), Wouter Vanreusel (Natuurpunt), Wim Van Gils (Natuurpunt), Patrick Van den Berghe (ANB) en Michiel Vandegehuchte (ANB).

Blauwe reiger (*Ardea cinerea*) ©VildaPhoto | Lars Soerink

Vlaanderen
is natuur

Agentschap voor Natuur en Bos
Koning Albert II-laan 20 | 1000 Brussel
Tel. 02 553 81 02 | Fax 02 553 81 05
anb@vlaanderen.be

VU Marleen Evenepoel | 2014
Concept, copy & art: www.jusbox.be